

נובמבר 2005

לקוחות וידידים יקרים,

הננו שמחים להגיש לכם את "מדריך המס 2005" אשר נועד לסייע לכם בהיערכות נאותה לקראת תום שנת המס 2005 ותחילת שנת המס 2006.

בשנים האחרונות אנו עדים לרפורמות משמעותיות בחוקי המס. אין עוררין כי חוקי המס כיום משופרים ומשוכללים מבעבר, אולם, קצב השתנותם ומורכבותם יוצרים מועקה ולעיתים אף בלבול, לא רק בקרב הציבור הרחב אלא אף בין אנשי המקצוע. בימים של אי וודאות ורפורמות משמעותיות בחוקי המס, לתכנון מקדים של היבטי המיסוי משנה חשיבות.

מדריך המס לשנת 2005 כולל התייחסות לעיקרי רפורמת המס השלישית (תיקון מס' 147 לפקודת מס הכנסה) שתחילתה, ככלל, מיום 1 בינואר 2006. רפורמה זו כוללת שינויים משמעותיים בנושא מיסוי תאגידים, יחידים ונאמנויות ומחייבת לעיתים היערכות מוקדמת.

אנו מקווים כי חוברת זו תסייע לכם בהיערכות נאותה לקראת תום שנת המס 2005 ותחילת שנת המס 2006.

לפרטים נוספים והבהרות:

אמיר סוראיה, טל: 9413912 (03). דוא"ל: amir@soraya-allali.co.il

בכבוד רב,

סוראיה ושות'
רואי חשבון

חוברת זו נועדה למסירת מידע כללי בלבד. אין לראות בחומר המתפרסם בחוברת זו משום ייעוץ או חוות דעת כלשהי. לפני נקיטת צעדים כלשהם אנו ממליצים על קבלת יעוץ מקצועי.

ביקורת. מיסים. ייעוץ פיננסי.

תוכן עניינים

פרק א: כללי

2	1.1 תכנוני מס אגרסיביים.....
2	1.2 פרה רולינג (PRE-RULING).....
3	1.3 עצמאי או חברה בע"מ.....

פרק ב: מיסוי חברות

5	2.1 שיעור מס חברות.....
5	2.2 ביטול סעיף 6 לחוק התיאומים והרחבת אי תחולת החוק.....
6	2.3 רווחי הון ושבח מקרקעין.....
6	2.3.1 מיסוי רווחי הון ושבח מקרקעין (למעט ני"ע סחירים).....
6	2.3.2 מיסוי שוק ההון.....
6	2.3.2.1 שיעורי מס.....
7	2.3.2.2 קיזוז הפסדים.....
8	2.4 פחת.....
8	2.4.1 פחת כלכלי.....
8	2.4.2 פחת מואץ לציוד.....
9	2.5 בסיס הדיווח למס הכנסה-מצטבר או מזומן.....
10	2.6 הוצאות המוכרות על בסיס מזומן.....

פרק ג: מיסוי בעלי שליטה

11	3.1 משיכות בעלים.....
11	3.2 הלוואות בעלים.....
12	3.3 דמי ניהול והשתתפות בהוצאות.....
12	3.4 עלויות בקשר לבעל שליטה.....
12	3.5 מיסוי הכנסות ורווחים מהון בידי בעל מניות מהותי.....
13	3.6 מיסוי מוניטין.....
14	3.7 חישוב נפרד לבני זוג העובדים בעסק משותף.....

פרק ד: מיסוי יחידים

15	4.1 מדרגות הכנסה ושיעורי מס.....
15	4.2 שווי נקודות זיכוי.....
15	4.3 מיסוי הכנסות ורווחים מהון.....
15	4.3.1 מיסוי רווחי הון (למעט ני"ע סחירים ושבח מקרקעין).....
17	4.3.2 שבח מקרקעין.....
17	4.3.3 מיסוי שוק ההון.....
17	4.3.3.1 שיעורי המס.....
19	4.3.3.2 מכירה רעיונית בדצמבר 2005.....
20	4.3.3.3 קיזוז הפסדים מניירות ערך סחירים.....
20	4.4 מיסוי הכנסות משכר דירה למגורים.....
21	4.5 ביטוח לאומי לעצמאים.....
21	4.5.1 מיהו עצמאי לצורך ביטוח לאומי.....
21	4.5.2 שיעורי ביטוח לאומי לעצמאים בשנת 2005.....
22	4.5.3 דגשים לקראת תום שנת המס 2005.....

תוכן עניינים (המשך)

פרק ד: מיסוי יחידים (המשך)

22	4.6 הפרשות סוציאליות.....
22	4.6.1 הנחות סוציאליות-שנתי.....
24	4.6.2 תיקוני חקיקה בהפקדות עמית עצמאי לקופות גמל הוניות.....
24	4.6.3 אובדן כושר עבודה.....
25	4.6.4 קרנות השתלמות.....
25	4.6.4.1 ריכוז סכומים.....
26	4.6.4.2 משיכת כספים.....
26	4.7 פריסת מענק פרישה והפרשי שכר למספר שנות מס.....
27	4.8 החזרי מס לשכירים.....

פרק ה: נתונים לתיאום הוצאות עודפות בשנת 2005

29	5.1 כללי.....
29	5.2 כיבודים במקום העיסוק.....
29	5.3 אירוח.....
29	5.4 מתנות לספקים.....
30	5.5 מתנות לעובדים.....
30	5.5.1 מתנות לרגל אירוע אישי.....
30	5.5.2 מתנות לרגל החגים.....
30	5.6 אשל בארץ.....
31	5.7 הוצאות בקשר לנסיעה ושהייה בחו"ל.....
32	5.8 הוצאות לינה וארוחת בוקר בישראל.....
32	5.9 הוצאות ביגוד.....
33	5.10 עלויות החזקת טלפון שאינו נייד במקום המגורים.....
33	5.11 עלויות החזקת טלפון נייד.....
34	5.12 ניכוי הוצאות רכב פרטי.....
34	5.12.1 כללי.....
35	5.12.2 דוגמה לתיאום הוצאות רכב.....
35	5.12.3 שווי שימוש.....
36	5.12.4 מיסוי רכבי תאגיד הרשומים ע"ש בעל מניות.....

פרק ו: שונות

38	6.1 חובות אבודים.....
38	6.1.1 ניכוי חובות אבודים לצרכי מס הכנסה.....
38	6.1.2 החזר מע"מ בגין חוב אבוד.....
39	6.2 הפרשות.....
39	6.3 תרומות.....
39	6.4 ניהול ספרים.....
40	6.5 ניכוי מס במקור משירותים או נכסים.....
41	6.6 מועדי דיווח ותשלום.....

פרק א: כללי

1.1 תכנוני מס אגרסיביים

זכותו של הנישום לתכנן את צעדיו באופן שתשלום המס יהיה אופטימאלי, ובלשון מ. שמגר, נשיא בית המשפט העליון דאז (ע"א 4639/91) **'עצם העובדה כי צדדים בחרו במבנה משפטי דל מיסים אינה מצביעה כי המבנה "מלאכותי" או "בדוי". זכותם - ואף חובתם - של מומחים בענייני מיסים לתכנן עסקאות משפטיות כך שלא תהיינה עתירות מס'**.

אולם, זכות זו עומדת לנישום בתנאי שקיימת מהות כלכלית בביצוע העסקאות ושאינן סוטים מכוונת המחוקק ותכלית החקיקה, בעת שמשתמשים בהקלה כזו או אחרת הקבועה בדין.

במטרה להגביר את האכיפה ולהיאבק בתכנוני המס האגרסיביים, במסגרת רפורמת המס השלישית (תיקון מס' 147 לפקודה), הוטלו קנסות גירעון ונקבעה חובת גילוי בגין תכנוני מס אגרסיביים, כדלהלן:

- (א) שר האוצר הוסמך, במסגרת סעיף 131 לפקודה, לקבוע רשימת פעולות אשר לגביהם תחול חובת גילוי על ידי הנישום. אי מתן גילוי כאמור, תהווה עבירה פלילית.
- (ב) תכנון מס אשר נקבע לגביו בשומה סופית שהינו בגדר "עסקה מלאכותית" (סעיף 86 לפקודה) יגרור הטלת קנס גירעון בשיעור של 30% מסכום המס שנחסך.

דין דומה נקבע בחוק מס ערך מוסף.

יש להדגיש כי השאיפה להקטין את חבות המס באמצעות תכנון הינה לגיטימית ביסודה. תכנוני מס יוגדרו "לא לגיטימיים" רק במידה ואינם כלכליים ואינם מבוססים על לשון החוק. יתרה מכך, גם תכנון מס שאינו לגיטימי אינו בהכרח גורר סנקציות פליליות. כמו כן, תכנוני המס אשר יחייבו גילוי בדוחות, בהתאם לרשימה שתיקבע על ידי שר האוצר, אינם בהכרח תכנוני מס "לא לגיטימיים".

טרם נקבעה על ידי שר האוצר רשימת תכנוני המס המחייבת גילוי בדוחות.

1.2 פרה רולינג (PRE-RULING)

במסגרת רפורמת המס השלישית עוגן בחקיקה מוסד הפרה רולינג בכל תחומי המס (מס הכנסה, מס שבח, מע"מ ועוד), בסעיפים 158ב' עד 158ו' לפקודה.

בקשה להחלטות מיסוי, למעט מע"מ ומס שבח, ניתן להגיש גם לאחר ביצוע העסקה, עד המועד החוקי להגשת דוח המס. בקשה להחלטות בנושא מע"מ ומס שבח יש להגיש טרם ביצוע הפעולה.

החלטת מיסוי תחייב הן את הנישום והן את רשות המיסים. הגשת הבקשה כרוכה בתשלום אגרה.

1.3 עצמאי או חברה בע"מ

סוגית אופן ההתאגדות – כחברה או כיחיד (עצמאי), הינה אחת הסוגיות הראשונות והמשמעותיות אשר ניצבת בפני יזם עם תחילת הפעילות העסקית, וממשיכה ומלווה אותו במסגרת ניהול והתפתחות העסק. סוגיה זו מורכבת מהיבטים שונים - היבטי מיסוי, היבטי מיצוב, הגבלת אחריות ועוד.

ברשימה זו נעמוד על האלמנטים העיקריים אשר כרוכים בהחלטה על אופן ההתאגדות, כדלהלן:

א. היבטי מיסוי - שיעור המס השולי המרבי החל כיום על יחידים הינו 49% (כולל דמי ביטוח). לעומת זאת, שיעור מס החברות בשנת 2005 הינו 34% (בשנת 2006 – 31%).

במידה והיחיד מעוניין למשוך את רווחי החברה, שיעור המס הסופי בשנת 2005 הינו כ- 50% (מס חברות בתוספת מס על דיבידנדים או שכר). יוצא איפוא, כי במידה והיחיד אינו מעוניין להשתמש במלוא רווחי הפעילות לצרכים אישיים, אלא, לדוגמה, להשקיע אותם בעסק (כגון, רכישת ציוד כדוגמת כלי רכב) קיימת עדיפות מבחינה מיסוית להתאגד כחברה. שהרי, רווחי חברה, טרם משיכתם ליחיד, חייבים במס בשיעור של 34% בלבד (לעומת 49% בידי יחיד) - חסכון מס של כ- 15%!

בהתאם לתיקון 147 לפקודת מס הכנסה ("רפורמת המס השלישית") יופחת שיעור מס החברות, עד לשיעור של 25% בשנת 2010. במקביל יופחת שיעור המס השולי. להלן פירוט שיעור מס חברות ושיעור המס הסופי על יחידים בעקבות רפורמת המס השלישית:

שנה	שיעור מס חברות (A)	שיעור מס לאחר חלוקה ליחיד (B)	שיעור מס שולי (C)	הפרש טרם חלוקה ליחיד (C-A)	הפרש לאחר חלוקה ליחיד (C-B)
2005	34%	50%	49%	15%	1.00%
2006	31%	48.25%	49%	18%	0.75%
2007	29%	46.75%	48%	19%	1.25%
2008	27%	45.25%	47%	20%	1.75%
2009	26%	44.5%	46%	20%	1.50%
2010	25%	43.75%	44%	19%	0.25%

אולם, יש לזכור כי התאגדות במסגרת חברה כרוכה בעלויות נוספות (רו"ח, עו"ד וכדומה). תוספת העלויות מסתכמת בכ- 10,000 ש"ח לשנה (תלוי בהיקף פעילות העסק). ללמדך, נקודת האיזון בשנת 2006 הינה רווחים לא מחולקים לפני מס בסך של כ- 55,000 ש"ח לשנה (לעומת כ- 65,000 בשנת 2005).

יש לציין כי תוספת העלויות נובעת בעיקר מהחובה של חברה לנהל ספרי חשבונות בשיטה הכפולה ולהגיש למס הכנסה דוחות כספיים המבוקרים על ידי רו"ח. במידה והיקף פעילות העסק, בהתאם להוראות מס הכנסה, מחייב ניהול ספרי חשבונות בשיטה הכפולה, תוספת העלויות בהתאגדות כחברה תפחת לכ – 5,000 ש"ח לשנה בלבד. כפועל יוצא, במקרה כאמור, על פי רוב קיימת עדיפות לאגד את הפעילות העסקית במסגרת חברה.

בחירת אופן ההתאגדות כרוכה, מטבע הדברים, בהיבטי מיסוי נוספים, כגון, היקף מינוף העסק והזכאות לניכוי הוצאות מימון, מיסוי פיצויי פיטורים, הוראות קיזוז הפסדים ועוד. כך לדוגמה, בעוד חברה זכאית לנכות את מלוא הוצאות המימון הריאליות הכרוכות בפעילות העסק, יחיד רשאי לתבוע רק חלק מסוים מהוצאות המימון, למעט אם היחיד מנהל חשבונות בשיטה הכפולה.

מאידך, לדוגמה, חברה כפופה לבדיקות מחמירות יותר של רשות המיסים. כמו כן, חברה נדרשת לשלם מקדמות למס הכנסה, אף אם לחברה לא צפוי רווח בשנת המס (מקדמות ע"ח הוצאות עודפות).

ב. הגבלת אחריות - חברה בע"מ הינה ישות משפטית הנפרדת מבעליה. אחריות בעלי המניות בחברה בע"מ מוגבלת עד גובה הון המניות המונפק שטרם נפרע (זאת בתנאי שבעלי המניות פעלו בתום לב), להבדיל מיחיד אשר חייב באופן אישי לפעילות העסק. נושא הגבלת האחריות משמעותי מאוד בעסקים בהם לא כל השותפים פעילים, ובעסקים שפעילותם כרוכה בסיכון גבוה (כגון, קבלני בניין, אבטחה וכדומה).

יש לציין כי לא כל פעילות ניתן לאגד במסגרת חברה בע"מ, ובכך להגביל את היקף האחריות. לדוגמה, שירותי ראיית חשבון ועריכת דין לא ניתן לספק במסגרת חברה בע"מ, אולם, ניתן לספק במסגרת חברה (להבדיל מחברה בע"מ).

ג. מיצוב - חלק ניכר מהציבור נוטה לחשוב כי חברה הינה מוסד מכובד והיקף פעילותה גדול יותר מעצמאי, מה שעשוי לסייע בפיתוח הפעילות העסקית. למותר לציין, כי הנחה זו של הציבור אינה בהכרח נכונה.

הרשימה לעיל מציגה את עיקרי השיקולים בבחירת אופן ההתאגדות – יחיד או חברה, אולם, היא אינה ממצה וקיימים נושאים נוספים (הן מיסויים והן אחרים) אותם יש לבחון טרם בחירת אופן ההתאגדות. כמו כן, רשימה זו יפה גם לשכירים אשר שוקלים לאגד את פעילותם במסגרת חברה. אולם, במקרה כאמור, בנוסף לאלמנטים לעיל, יש לבחון את השלכות אי תחולתם של דיני עבודה, כגון, זכאות לחופשה, דמי הבראה, פיצויים ועוד.

פרק ב: מיסוי חברות

2.1 שיעור מס חברות

בשנת 2005 שיעור מס החברות בישראל הינו 34%. בהתאם לתיקון 147 לפקודת מס הכנסה ("רפורמת המס השלישית") יופחת שיעור מס החברות, עד לשיעור של 25% בשנת 2010.

להלן שיעור מס החברות החל משנת 2005:

שיעור מס החברות	שנת המס
34%	2005
31%	2006
29%	2007
27%	2008
26%	2009
25%	2010 ואילך

ההפחתה הנ"ל בשיעור המס מהווה תמריץ נוסף לדחיית הכנסות ולהקדמת הוצאות.

יש לציין כי גם לאחר הפחתת שיעור מס החברות אין פער משמעותי בין שיעור המס על רווחים מחולקים בחברה (מס חברות בתוספת מס על דיבידנד) לבין שיעור המס השולי המירבי על יחידים. כך לדוגמה, בשנת 2010 שיעור המס הכולל על רווחי חברה הינו 43.75% (מס חברות בשיעור של 25%, במשולב עם מס בשיעור של 25% על דיבידנד לבעלי שליטה). במקביל, שיעור המס השולי המירבי של יחידים בשנת 2010 הינו 44% (פער של 0.25% בלבד).

אולם, כאמור בסעיף 1.3 בעקבות הפחתת שיעור מס החברות נקודת האיזון להתאגדות כחברה קטנה.

2.2 ביטול סעיף 6 לחוק התאומים והרחבת אי תחולת החוק

במסגרת רפורמת המס השלישית בוטל סעיף 6 לחוק התאומים (תחילה – 1.1.06). למן מועד תחילת התיקון מיסוי ניירות ערך סחירים יקבע, לגבי כלל החברות, בהתאם לחלק ה' לפקודה. אולם, לא חל שינוי בשיעור המס לחברות עסקיות על רווחים מניירות ערך סחירים (שיעור מס חברות) ושיעור המס החל על רווחי הון אחרים. להרחבה בנושא ראה פרק 2.3 להלן - רווחי הון ושבח מקרקעין.

במקביל, תוקן סעיף 27 לחוק התאומים העוסק באי תחולת החוק על נישומים מסוימים, כך שלמן שנת 2006 החזקת ניירות ערך סחירים לא תחייב חוק התאומים. כך לדוגמה, חברה אשר אין לה הכנסה מעסק אינה חייבת (אולם, רשאית) להחיל את חוק התאומים, אף אם ברשותה ניירות ערך סחירים. דוגמה נוספת, משנת 2006 חברת מעטים, החייבת לנהל את פנקסי חשבונוניה לפי תוספת ה'

להוראות ניהול פנקסים (מקצועות חופשיים), רשאית לא להחיל את חוק התיאומים, אף אם ברשותה ניירות ערך סחירים.

יודגש כי בשנת 2005 לא חל שינוי בתחולת חוק התיאומים.

2.3 רווחי הון ושבח מקרקעין

2.3.1 מיסוי רווחי הון ושבח מקרקעין (למעט ני"ע סחירים)

ככלל, לא חל שינוי בשיעור המס החל על רווח הון ושבח מקרקעין בידי חברה. לאמור, לגבי נכסים שנרכשו החל מיום 1 בינואר 2003 שיעור המס שיחול הינו 25%. לגבי נכסים (למעט מקרקעין בישראל) שנרכשו קודם ליום 1 בינואר 2003 – שיעור מס משוקלל - חלוקה לינארית של הרווח. ביחס לשבח מקרקעין התאריך לחלוקה לינארית הינו 7.11.01 (במקום 31.12.02).

לגבי נכסים, למעט מקרקעין בישראל, שנרכשו עד שנת המס 1948 שיעור המס המקסימלי הינו 12%. לגבי נכס שנרכש בשנת המס 1949 עד 1960 לא יעלה המס על 12% מרווח ההון ועוד 1% לכל שנה, משנת המס 1949 ועד לשנת הרכישה. החל בשנת המס 2005, ייוסף לשיעור המס דלעיל, 1% לכל שנת מס, או חלק ממנה, ובלבד ששיעור המס לא יעלה על שיעור המס ה"רגיל". לגבי מקרקעין בישראל, הביטול ההדרגתי של שיעורי המס ההיסטוריים יחול על חברה שהכנסתה מעסק ולגבי יחיד שקיבל זכות במקרקעין בפירוק חברה כאמור.

לאור ההפרש המשמעותי בין שיעור מס חברות לשיעור מס רווחי הון, יש לבחון סיווג עסקאות כהוניות.

2.3.2 מיסוי שוק ההון

2.3.2.1 שיעורי מס

להלן ריכוז שיעורי המס בשוק ההון (*)

אחרי התיקון		לפני התיקון		הכנסה
חברה בלתי עסקית	חברה עסקית (**)	חברה בלתי עסקית	חברה עסקית (**)	
25% (***)	מס חברות	10% או 15%	מס חברות	רווח הון מניירות ערך סחירים
פטור	פטור	פטור	פטור	דיבידנד (שאינו ממפעל מאושר)
25%	25%	25%	25%	דיבידנד מחברה תושבת חוץ
מס חברות	מס חברות	מס חברות	מס חברות	ריבית

(*) בכפוף להוראות המעבר והתחילה של תיקון מס' 132 לפקודה (הרפורמה במס).

(**) חברה בתחולת חוק התיאומים.

(***) על מלוא הרווח שנצמח ממימוש ניירות ערך בשנת 2006 ואילך.

2.3.2.2 קיזוז הפסדים

א. חברות עסקיות

שנת 2005

הפסדים ממימוש ניירות ערך סחירים ניתנים לקיזוז אך ורק כנגד רווחי הון מניירות ערך הנסחרים בבורסה.

שנת 2006

הפסדים מניירות ערך סחירים שמומשו עד תום שנת 2005 ולא קוזזו- ניתנים לקיזוז אך ורק כנגד רווחי הון מניירות ערך הנסחרים בבורסה.

הפסדים מניירות ערך סחירים שמומשו בשנת 2006 ואילך - ניתנים לקיזוז, כדלהלן:

- כנגד רווח הון ריאלי מנכס בישראל או בחו"ל (בין מנייר ערך סחיר ובין אם לאו), ו-
- כנגד הכנסות מדיבידנד וריבית מאותו נייר ערך, ו-
- כנגד הכנסות מדיבידנד וריבית מניירות ערך אחרים, ובלבד ששיעור המס החל על הריבית או הדיבידנד שקיבלה החברה לא עולה על 25%.

הפסד הון מנכס בחו"ל יקוזז תחילה כנגד רווח הון מנכס בחו"ל.

עד תום שנת 2005 ניתן לקזז הפסדים עסקיים מועברים כנגד רווחי הון מניירות ערך סחירים. החל משנת 2006 הפסדים עסקיים מועברים יקוזזו אך ורק כנגד הכנסות מעסק או רווח הון בעסק.

יישום:

✓ **חברות להן הפסדים עסקיים מועברים, נדרשות לבחון מימוש ניירות ערך סחירים שגלום בהם רווח בשנת 2005.**

✓ **יש לבחון דחיית מימוש הפסדים מניירות ערך סחירים לשנת 2006, במידה וההפסדים אינם ניתנים לקיזוז בהתאם לדין בשנת 2005.**

ב. חברות בלתי עסקיות

חברות בלתי עסקיות הינן חברות מחוץ לתחולת פרק ב' לחוק התיאומים. הפסדים ממימוש ניירות ערך יקוזזו על ידי חברות בלתי עסקיות בהתאם להוראות החלות על יחידים (ראה סעיף 4.3.3.3).

יישום:

- ✓ **יש לבחון מימוש ניירות ערך שגלום בהן רווח בשנת 2005 (או לחילופין לבצע מכירה רעיונית).**
- ✓ **יש לבחון דחיית מימוש הפסדים מניירות ערך לשנת 2006, במידה וההפסדים אינם ניתנים לקיזוז בהתאם לדין בשנת 2005.**

2.4 פחת

2.4.1 פחת כלכלי

בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, עלות הונית שנועדה לרכישת נכס קבוע אינה מוכרת כהוצאה במועד התהוותה, אלא מוכרת כהוצאה לשיעורין, על ידי הפחתה של חלק מן הנכס בכל שנה, וזאת בהתאם לבלאי הכלכלי שלו.

לעומת זאת, הפחת המיסוי נקבע במסגרת החוק, כשיעור קבוע מהנכס. שיעורי הפחת בחוק אינם בהכרח מייצגים את התבלות הנכס, לאמור, את הפחת הכלכלי. בהתאם לעמדת ראשות המיסים, שיעורי הפחת הקבועים בחוק אינם ניתנים לסתירה, אף אם אינם תואמים את הפחת הכלכלי של הנכס.

לאחרונה הופרכה עמדה זו של רשות המיסים. בפסק דין עינבר (עמ"ה 1022/99, עינבר, היכלי יופי לכלה 1986 בע"מ נ' פקיד שומה ת"א 3) נקבע שלא ייתכן כי שיעורי הפחת שנקבעו בתקנות יכול שיהיו מנותקים מן המציאות הכלכלית של הנכס. לאמור, הפחת הקבוע בתקנות מס הכנסה הינו בגדר חזקה בלבד. במידה ושיעורי הפחת בתקנות אינם תואמים את התבלות הנכס ניתן לקבוע שיעור פחת אחר.

יישום:

✓ **תאגידיים, כמו גם יחידים, נדרשים לבחון האם שיעורי הפחת הקבוע בתקנות מס הכנסה תואמים את הפחת הכלכלי של נכסי התאגיד. במידה וקיים הפרש משמעותי בין הפחת הכלכלי לפחת המיסוי יש לבחון הכרה בהוצאות פחת בהתאם לפחת הכלכלי של הנכס.**

2.4.2 פחת מואץ לציוד

במסגרת רפורמת המס השלישית התפרסמו תקנות מס הכנסה (פחת מואץ לציוד שנרכש בתקופה הקובעת) (הוראת שעה) התשס"ה – 2005 (להלן: "התקנות") המעניקות בתנאים מסוימים, כמפורט להלן, פחת בשיעור של 100% על ציוד שנרכש בתקופה שמיום 1.7.2005 ועד ליום 30.9.2006 לפעילות מזכה.

ציוד מוגדר לעניין זה כמכונות או ציוד, ורכב עבודה שאינו משאית.

להטבה הנ"ל זכאים נישומים שעיקר פעילותם בשנת המס היא פעילות מזכה, ועיקר הכנסתם בשנת המס היא הכנסה מפעילות מזכה. הכנסה מזכה מוגדרת כפעילות ייצורית בישראל ובלבד שהפעילות העיקרית איננה פעילות של אריזה, מסחר, תחבורה או הובלה, החסנה ומתן שירותים בתחומים מסוימים, וכן הפעלת בית מלון בישראל.

שיעורי הפחת הינם כדלהלן:

(א) ציוד שנרכש מיום 1.7.2005 ועד ליום 31.12.2005 – בשנת המס 2005 ינוכה פחת "רגיל". בשנת המס 2006 יותר ניכוי פחת בשיעור של 100% ממחירו המקורי של הציוד, בהפחתת הסכום שהיה ניתן לניכוי בשנת המס 2005.

(ב) ציוד שנרכש מיום 1.1.2006 ועד ליום 30.9.2006 - בשנת המס 2006 ינוכה פחת "רגיל". בשנת המס 2007 יותר ניכוי פחת בגינו בשיעור של 100% ממחירו המקורי של הציוד, בהפחתת הסכום שהיה ניתן לניכוי בעדו בשנת המס 2006.

יש לציין כי בתקנות נכללו מספר הוראות "אנטי תכנוניות".

יישום:

✓ יש לבחון הקדמת מועד רכישתו של ציוד כאמור לשנת 2005.

2.5 בסיס הדיווח למס הכנסה – מצטבר או מזומן

תאגידים, ככלל, נדרשים לדווח למס הכנסה על פי כללי חשבונאות מקובלים, לאמור - בסיס צבירה. בהתאם לשיטה זו הכנסות והוצאות התאגיד מוכרות במועד התהוותן (אשר אינו זהה בהכרח למועד התקבול או התשלום).

כחריג לכלל, בהתאם לוועדת הפסיקה של נציבות מס הכנסה מחודש מרץ 2005, חברות שירותים (אשר אין להן מלאי עסקי) רשאיות לדווח למס הכנסה על בסיס מזומן (גם אם הדוחות הכספיים ערוכים על בסיס מצטבר). בהתאם לשיטה זו, הכנסות והוצאות התאגידים מוכרים במועד התקבול או התשלום, לפי העניין.

לאמור, חברות אשר נוהגות להחזיק מלאי עסקי נדרשות לדווח על בסיס מצטבר, ואילו, חברות אשר מספקות שירותים ואינן מחזיקות מלאי עסקי רשאיות (אך לא חייבות) לדווח על בסיס מזומן.

יישום:

✓ חברות שירותים, כאמור, נדרשות לבחון את בסיס הדיווח אשר יביא לחבות מס מינימלית – בסיס מזומן או בסיס מצטבר. יודגש כי לא בהכרח שדיווח על פי בסיס מזומן הינה השיטה האופטימלית. כך לדוגמה, הפרשות בגין תביעות תלויות לא תוכרנה כהוצאה לצורך מס בחברות המדווחות על פי בסיס מזומן.

✓ מומלץ לחברות המדווחות לפי בסיס מזומן להקדים את מועד התשלום לספקים ולעובדים לשנת המס 2005, ולדחות תקבולים מלקוחות לשנת המס 2006.

2.6 הוצאות המוכרות על בסיס מזומן

להלן עיקרי סוגי ההוצאות המוכרות על בסיס מזומן, אף אם החברה מדווחת על בסיס צבירה. הוצאות כאמור מומלץ לשלם בשנת המס 2005.

- הוצאות סוציאליות (קופות גמל, קרנות השתלמות וכדומה).
- פיצויי פיטורים.
- דמי הבראה וחופשה.
- הוצאות בשל תושבי חוץ.
- הוצאות בשל בעלי שליטה (ראה גם פרק 3.4 להלן – עלויות בקשר לבעל שליטה).
- תרומות למוסדות מוכרים.

פרק ג: מיסוי בעלי שליטה

3.1 משיכות בעלים

בגין משיכות בעלים יש לזקוף ריבית ו/או הפרשי הצמדה לפי סעיפים 3(ט) ו- 3(י) לפקודה בספרי המלווה והלווה. הריבית והפרשי ההצמדה חייבים במע"מ.

אי זקיפת ריבית כאמור תגרור זקיפת ריבית רעיונית ואיסור ניכוי הוצאות המימון בידי מקבל הלוואה.

במידה ומקבל הלוואה הינו בעל שליטה יחיד, מס הכנסה עשוי לטעון כי משיכות הבעלים הינן דיבידנד או הכנסות שכר, ובהתאם, לחייב את בעל השליטה במס. לאור האמור, יש לערוך הסכם הלוואה בכתב, המפרט את תנאי הלוואה ואת הביטחונות שהעמיד בעל השליטה לחברה בגין הלוואה. כמו כן, יש לבחון פירעון הלוואות לקראת תום שנת המס.

3.2 הלוואות בעלים

טרם רפורמת המס השלישית הפרשי הצמדה בגין הלוואות בעלים היו פטורים ממס בידי בעל שליטה יחיד (בכפוף לתנאים שנקבעו בתקנות מס הכנסה).

במסגרת רפורמת המס השלישית תוקן סעיף 13(9) לפקודה, כך שהן הפרשי הצמדה והן הפרשי שער בגין הלוואה של יחיד לתאגיד (לרבות תאגיד בשליטתו) פטורים ממס הכנסה. בכדי למקסם את ההטבה הנ"ל (הוצאות מוכרות לתאגיד ופטור ממס ליחיד), יש לשקול שינוי תנאי הלוואות שנטל התאגיד מבעלי שליטה יחידים, כך שתהיינה צמודות למט"ח או למדד המחירים לצרכן, כגובה.

תחילת התיקון מיום 1 בינואר 2006. מכיוון שיחיד, ככלל, חייב במס על בסיס מזומן, ניתן כבר כעת להתאים את תנאי הלוואות, בהתאם לאמור לעיל, בכפוף לכך שהפרשי ההצמדה או השער ישולמו ליחיד לאחר 1 בינואר 2006.

כמו כן, יש לבחון מתן (או נטילת) הלוואות לחברות קשורות.

בגין נטילת הלוואה כאמור, ובגין כל הסכם מהותי אחר עם צד קשור, נדרש תיעוד בכתב.

3.3 דמי ניהול והשתתפות בהוצאות

- הסכמי דמי ניהול עם צדדים קשורים "זוכים" לבחינה מדוקדקת של רשות המיסים. להלן מספר עקרונות שנקבעו בפסיקה לניכוי דמי ניהול המשולמים לחברה קשורה:
- יש לערוך הסכם בכתב.
 - יש לפרט את הבסיס הכלכלי לחיוב החברה בדמי ניהול, ולקבוע את החיוב בהתאם.
 - מומלץ לפצל את שירותי הניהול לקטגוריות, כגון, השתתפות בהוצאות משרד, השתתפות בהוצאות ניהול, במוסכים ועוד.
 - בכל מקרה לא יותרו בניכוי דמי ניהול בסכום העולה על הנדרש לצורך ייצור ההכנסה.

3.4 עלויות בקשר לבעל שליטה

בכדי שעלויות בקשר לבעל שליטה יוכרו כהוצאה לתאגיד, יש לשלם עד תום שנת המס, או לחילופין על בעל השליטה לדווח על ההכנסה בשנת המס העוקבת ועל התאגיד לנכות מס במקור מהתשלום עד שלושה חודשים מתום שנת המס.

3.5 מיסוי הכנסות ורווחים מהון בידי בעל מניות מהותי

א. שיעורי מס

במסגרת רפורמת המס השלישית הוטלו הגבלות והחמרות על הכנסות ורווחי הון של אדם מחברה בה הוא בעל מניות מהותי (הגדרה חדשה לבעל שליטה בסעיף 88 לפקודה).

להלן ריכוז שיעורי המס החלים על הכנסות אדם מישות בה היו בעל מניות מהותי:

אחרי התיקון		לפני התיקון		הכנסה
חברה	יחיד	חברה	יחיד	
מס חברות	20% או 25% (**)	מס חברות (*)	10% או 15%	רווח הון מניירות ערך סחירים
פטור	25%	פטור	25%	דיבידנד (שאינו ממפעל מאושר)
25%	25%	25%	25%	רווח הון אחר (***)
25%	25%	25%	25%	דיבידנד מחברה תושבת חוץ
מס חברות	מס שולי	מס חברות	מס שולי	ריבית

(*) לגבי חברה מחוץ לחוק התיאומים – בהתאם לשיעורי המס החלים על יחידים.

(**) בכדי ל"שמר" את שיעורי המס טרם התיקון ניתן לבצע מכירה רעיונית בחודש דצמבר 2005. מכירה כאמור תחייב בתשלום מס מיידי, במידה וקיים רווח. יודגש, כי שיעור המס שיחול הינו בהתאם לשיעור המס התקף במועד המימוש (או המכירה הרעיונית). לאמור, חלוקת הרווח אינה לינארית.

(***) לגבי נכסים שנרכשו לפני 1 בינואר 2003 ("היום הקובע") (למעט מוניטין שלא שולם בעד רכישתו – ראה פרק 3.6) שיעור המס יחושב כדלהלן: (א) בגין רווח הון עד ליום הקובע – שיעור מס חברות או שיעור מס שולי, לפי העניין, ו-(ב) בגין רווח הון מהמועד הקובע ואילך – יחולו שיעורי מס בהתאם לטבלה לעיל.

ב. מועד קביעת המעמד של יחיד כבעל מניות מהותי

בעל מניות מהותי הינו מי שמחזיק במישרין או בעקיפין לבדו או יחד עם אחר, ב- 10% לפחות באחד או יותר מסוג כלשהוא של אמצעי השליטה בחבר בני אדם. להגדרת "יחד עם אחר" ו"אמצעי שליטה", ראה סעיף 88 לפקודה.

למועד בחינת מעמדו של יחיד, כבעל מניות מהותי או לאו, עשויה להיות השפעה משמעותית על החבות במס. לעניין רווח הון והכנסות מדיבידנד, נקבע כי הבחינה תעשה ביום מכירת המניות או קבלת הדיבידנד, לפי העניין, ובתקופה של 12 חודשים שקדמו למכירה. לעניין הכנסות ריבית, לא נקבע מועד בחינת המעמד.

לעניין קיזוז הפסדים ומיסוי הכנסות יחידים בשוק ההון, ראה פרק 4.3.3 מיסוי שוק ההון.

3.6 מיסוי מוניטין

רווח ההון בידי חברה ממכירת מוניטין חייב במס בהתאם לשיעור מס החברות (ללא חלוקה לינארית של הרווח).

רווח הון בידי יחיד ממכירת מוניטין חייב במס החל משנת 2006 בשיעור של 20% (בידי בעל מניות מהותי ובשנת 2005 – 25%), ללא חלוקה לינארית של הרווח. רווח הון בידי יחיד ממכירת מניות שנרכשו לפני 1 בינואר 2003 ("היום הקובע") יחושב כדלהלן: (א) בגין רווח הון עד ליום הקובע – שיעור מס שולי, ו-(ב) בגין רווח הון מהמועד הקובע ואילך – מס של בשיעור 25%, בידי בעל מניות מהותי, ומס בשיעור של 20% בידי יחיד אחר.

יש לציין כי כיום רכישת מוניטין (בתמורה) מזכה את הרוכש בפחת שנתי בשיעור של 10%.

יישום:

- ✓ במכירת פעילויות המאוגדות במסגרת חברה ושנרכשו או הוקמו לפני 1 בינואר 2003, יש לבחון כדאיות מכירת הפעילות וייחוס תמורה למוניטין, להבדיל ממכירת מניות החברה.
- ✓ מומלץ לבחון דחיית מועד מכירתן של פעילויות, בידי יחיד שאינו בעל מניות מהותי, לשנת 2006.

3.7 חישוב נפרד לבני זוג העובדים בעסק משותף

סעיף 66(ד) לפקודה קובע חזקות בהן יש לראות את מקורות ההכנסה של בני זוג כתלויים זה בזה, ומשום כך לא להתיר חישוב מס נפרד לבני הזוג (בכפוף להוראת השעה להלן), כדלהלן: הכנסות בן הזוג באה מעסק של בן הזוג השני, או מחברה אשר בה יש לבני הזוג זכות בהנהלה או 10% מזכויות ההצבעה. אלא אם כן, לבן-הזוג הייתה הכנסה מהחברה זמן סביר, ולא פחות משנה לפני הנישואין או 5 שנים לפני שלבן-הזוג השני הייתה בה זכות כלשהיא.

תכלית החזקות לעיל הינה למנוע הפחתת מס בלתי נאותה, על ידי העסקה "פיקטיבית" או בשכר לא סביר של בן זוג.

לפני כשנתיים, בפס"ד קלס, קבע ביהמ"ש העליון כי החזקות דלעיל אינן חזקות חלוטות, אלא חזקות הניתנות לסתירה. לאמור, הנישום יכול להוכיח לפקיד השומה כי למרות קיומם של החזקות דלעיל, לא קיימת תלות במקורות ההכנסה, ומשכך זכאים בני הזוג לחישוב מס נפרד.

העובדה שבן זוג התקבל לעבודה בשל הקשר עם בן זוגו אין בה לבדה כדי להוכיח תלות במקורות הכנסה. כאשר העסקתו של בן הזוג חיונית לתפעול העסק והכנסתו סבירה (ביחס לבעל תפקיד דומה בעסק) זכאים בני הזוג לחישוב נפרד. לשם כך יש לבחון, בין היתר, את התפקיד של בן הזוג בעסק הכשרתו המקצועית, ניסיונו המקצועי ועוד.

הוראת שעה - חישוב נפרד כאשר קיימת תלות במקורות ההכנסה

במסגרת התוכנית הכלכלית לשנת 2004 נקבעה הוראת שעה, על פיה, בשנות המס 2004, 2005 ו-2006 זכאים בני זוג לחישוב נפרד, אף אם קיימת תלות במקור הכנסתם, בהתקיים התנאים להלן:

- א. היקף עבודה משמעותי של כל אחד מבני הזוג בעסק - לפחות 36 שעות עבודה בשבוע, במשך תקופה של עשרה חודשים או יותר בשנת המס.
- ב. לבני הזוג אין הכנסה נוספת מעסק או מעבודה.
- ג. נמסרה הודעה לפקיד השומה חודש לפחות לפני תחילתה של התקופה שבעדה נתבע החישוב הנפרד של המס. לפקיד השומה סמכות להאריך מועד זה.

בשנות המס 2004 ו-2005 הוגבלה תקרת ההכנסה לחישוב נפרד, בהתאם להוראת השעה, לסכום של 23,040 ש"ח, ו-25,008 ש"ח. יודגש כי טרם נקבעה תקרת הכנסה לשנת המס 2006, אולם, למיטב ידיעתנו היא צפויה להיקבע על 30,000 ש"ח. בשנת 2007 לא צפויה להיקבע תקרת הכנסה לחישוב נפרד, בהתאם להוראת השעה.

פרק ד: מיסוי יחידים

4.1 מדרגות הכנסה ושיעורי מס

בעקבות רפורמת המס השלישית (תיקון מס' 147 לפקודה) יופחתו בהדרגה שיעורי המס על יחידים במהלך שנות המס 2006-2010 (להרחבה ראה גם חוברת המשרד "רפורמת המס השלישית").

להלן מדרגות מס הכנסה (לא כולל דמי ביטוח לאומי ובריאות) לשנת המס 2005:

מס מצטבר	הכנסה מצטברת	מס בכל שלב	שיעור המס	הכנסה
ש"ח	ש"ח	ש"ח	%	ש"ח
5,004	50,040	5,004	10	עד 50,040
13,974	89,040	8,970	23	39,000 הבאים
28,258	133,680	14,284	32	44,640 הבאים
67,108	238,680	38,850	37	105,000 הבאים
135,248	413,400	68,140	39	174,720 הבאים
			49	מעל 413,400

הערות:

- שתי מדרגות המס הראשונות - 10% ו-23% חלות על הכנסה חייבת מיגיעה אישית ועל הכנסה חייבת של יחיד שמלאו לו 60. אחרת, שיעור המס שיחול בשתי המדרגות הראשונות (עד 89,040 ש"ח לשנה) הינו 30%.
- שתי מדרגות המס הראשונות לא יחולו אם לא נוהלו ספרי חשבונות קבילים.
- הכנסה מיגיעה אישית כוללת סכום המתקבל בידי אדם, או בידי מי שהיה בן זוגו בעת פטירתו, מדמי שכירות מהשכרת נכס ששימש בידי להפקת הכנסה מיגיעה אישית מעסק או ממשלח יד, במשך 10 שנים לפחות לפני תחילת ההשכרה.

4.2 שווי נקודות זיכוי לשנה

2,136 ש"ח	נקודת זיכוי אחת
4,806 ש"ח	2.25 נקודות זיכוי (גבר תושב ישראל)
5,874 ש"ח	2.75 נקודות זיכוי (אשה תושבת ישראל)

4.3 מיסוי הכנסות ורווחים מהון

4.3.1 מיסוי רווחי הון (למעט ני"ע סחירים ושבח מקרקעין)

בשנת 2005 רווחי הון (למעט שבח מקרקעין ורווח הון ממקרקעין בחו"ל) בידי יחיד, ככלל, חייבים במס בשיעור של 25% (לגבי נכסים שנרכשו קודם ליום 1 בינואר 2003 – שיעור מס משוקלל - חלוקה לינארית של הרווח) במטרה ליצור אחידות בשיעורי המס על מהכנסות הנובעות מהון ליחידים (רווח הון, ריבית, דיבידנד וכדומה) נקבע, במסגרת רפורמת המס השלישית, כי החל מיום 1 בינואר 2006 רווחי הון (למעט שבח מקרקעין ורווח הון ממקרקעין בחו"ל) בידי יחיד (שאינו בעל מניות מהות) י

יחויבו במס בשיעור של 20% (לגבי נכסים שנרכשו קודם ליום 1 בינואר 2003 - שיעור מס משוקלל - חלוקה לינארית של הרווח).

הכנסות ריבית ורווחי הון ממכשירים שקליים (כגון, אגרות חוב שקליות) חייבים במס, החל משנת 2006, בשיעור של 15%.

הפחתת שיעור המס בגין רווח הון ממימוש מקרקעין בחו"ל, לרבות רווח הון ממכירת מניות בחברה שעיקר נכסיה מקרקעין בחו"ל, נדחה לשנת 2007.

לגבי מקרקעין בישראל, שיעור מס שבח יופחת החל משנת 2007, לגבי הרווח שנצבר לאחר 7.11.01.

המשמעות המעשית של התיקון הנ"ל הינו הפחתת שיעור המס על יחידים (למעט בעלי מניות מהותיים) ממכירת נכסים שאינם סחירים (למעט מקרקעין בישראל ובחו"ל), מ- 25% ל-20%. לגבי הכנסה מאפיקי השקעה המנוהלים שלא על ידי מוסדות בנקאיים שיעור הפחתת המס הינו משמעותי יותר - משיעור מס שולי (עד 49% כיום) ל- 20% (או 15%).

להלן ריכוז שיעורי מס רווח הון בידי יחיד, לפני ואחרי, רפורמת המס השלישית*:

מועד רכישה	מכירות עד 31 בדצמבר 2005	מכירות מיום 1 בינואר 2006
נכסים שנרכשו לפני 31.12.02	חלוקה לינארית של הרווח. רווח שנצבר עד 31.12.02 – מס שולי. רווח שנצבר מיום 1.1.03 – 25%.	חלוקה לינארית של הרווח. רווח שנצבר עד 31.12.02 - מס שולי. רווח שנצבר מיום 1.1.03 – 20%.
נכסים שנרכשו מיום 1.1.03	25%	20%

(*) הטבלה דלעיל אינה מתייחסת למיסוי ניירות ערך סחירים, מס שבח, רווח הון ממקרקעין בחו"ל ומיסוי בעל מניות מהותי (למיסוי בעל מניות מהותי ראה פרק 3.5).

יישום:

- ✓ ההפחתה הרטרואקטיבית בשיעורי המס מהווה תמריץ משמעותי לדחיית רווחים לשנת 2006.
- ✓ לאור ההפרש המשמעותי בין שיעור מס רווחי הון לבין שיעור המס על הכנסות פירותיות, יש לבחון סיווג עסקאות כהונניות.

4.3.2 שבח מקרקעין

שיעור מס שבח בשנת 2005 הינו 25%, לגבי הרווח שנצבר מיום 7.11.01. שיעור זה יופחת בשנת 2007, בהתאם לרפורמת המס השלישית, ל- 20%, לגבי מלוא הרווח שנצבר לאחר 7.11.01.

לאור התיקונים הרבים בחוק מס שבח, להלן מספר דגשים ביחס לשיעורי המס החלים על יחידים בגין מימוש מקרקעין בישראל:

- מקרקעין שנרכשו מיום 7.11.01 חייבים במס בשיעור של עד 25% בשנים 2005 ו-2006, ובשיעור מס של עד 20% משנת 2007 ואילך.

- מקרקעין שנרכשו לפני 7.11.01 חייבים במס כדלהלן: בגין הרווח שנצבר עד 7.11.01 – מס שולי (49% כיום ו-44% בשנת 2010) ובגין הרווח שנצבר ממועד זה ואילך – עד 25% (החל משנת 2007 – 20%).

- שיעור המס המירבי על מקרקעין היסטוריים, מקרקעין שנרכשו בין השנים 1948 ל-1960, הינו בין 12%-ל-24%.

- יחיד שרכש מקרקעין בתקופה שמיום 7.11.2001 ועד ליום 31.12.2002 זכאי להנחה בשיעור 20% מהמס (ללא תלות במועד מכירת המקרקעין).

- יחיד שרכש מקרקעין בתקופה שמיום 1.1.03 ועד ליום 31.12.2003 זכאי להנחה בשיעור 10% מהמס (ללא תלות במועד מכירת המקרקעין).

ההפחתה בשיעור מס שבח ובשיעור המס השולי מהווה תמריץ משמעותי לדחיית מימוש נכסי מקרקעין.

4.3.3 מיסוי שוק ההון

4.3.3.1 שיעורי מס

במסגרת רפורמת המס השלישית, כאמור, אוחדו שיעורי המס החלים על הכנסות יחידים מהון, ל-20% על רווח הון ריאלי ו-15% על רווח הון נומינלי. המשמעות המעשית של האחדת שיעורי המס הינה העלאת שיעור המס על רווחי יחידים מניי"ע סחירים ל-20% או 15%, לפי העניין, העלאת שיעור המס על הכנסות ריבית והפחתת שיעור המס על דיבידנדים, מ-25% ל-20%.

להלן ריכזה שיעורי המס החלים על הכנסות ורווחי יחידים משוק ההון (*):

הערות	שיעורי מס	סוג הכנסה	נתונים נוספים		סוג מכשיר פיננסי
מיום 1.1.03	15%	רווח הון	עד ליום 31.12.05		מניות ונגזרים הנסחרים בבורסה בתל-אביב
	25%	דיבידנד (א)			
על מלוא הרווח שנצבר מיום 1.1.03	20%	רווח הון	מיום 1.1.06		
	20%	דיבידנד (א)			
חלוקה לינארית.	עד ליום 31.12.04 - 35% ; היתרה - .15%	רווח הון וריבית	עד ליום 31.12.05		ניירות ערך זרים סחירים
		דבידנד			
	עד ליום 31.12.04 - 35% ; מיום 1.1.05 - .25%	דבידנד			
על רווח שנצבר מיום 1.1.05 (חלוקה לינארית).	20%	רווח הון			
	20%	דיבידנד			
חלוקה לינארית.	20%	ריבית			
ללא תלות במועד המכירה.	פטור	רווח הון וריבית	הונפקו לפני 8.5.00		אג"ח מדינה שקליות הנסחרות בבורסה בישראל. (שחר, גילון, מק"מ).
מיום 31.12.03	10% (נומינלי)	רווח הון וריבית	עד 31.12.05	הונפקו אחרי 8.5.00	
רווח הון – מלוא הרווח מיום 31.12.03. ריבית – חלוקה לינארית.	15% (נומינלי)	רווח הון וריבית	מיום 1.1.06		
ללא תלות במועד המכירה.	פטור	רווח הון	הונפקו לפני 8.5.00		אג"ח צמודות למדד או למט"ח הנסחרות בבורסה בישראל.
ללא תלות במועד המכירה.	35%	ריבית			
מיום 31.12.03	15%	רווח הון וריבית	עד 31.12.05	הונפקו אחרי 8.5.00	
רווח הון – מלוא הרווח מיום 31.12.03. ריבית – חלוקה לינארית.	20%	רווח הון וריבית	מיום 1.1.06		

(*) הטבלה לעיל אינה מתייחסת לרווחי והכנסות בעל מניות מהותי (ראה פרק 3.5). כמון כן, שיעורי המס בטבלה לעיל כפופים למספר תנאים, וביניהם, שהכנסות היחיד אינן מעסק ושהיחיד לא דרש בניכוי הוצאות מימון.

בעקבות העלאה הרטרואקטיבית בשיעורי המס על רווחי הון בבורסה, נקבע כי בגין ניירות ערך סחירים שנרכשו לפני 1.1.2006 יהא רשאי משקיע יחיד לבצע בחודש דצמבר 2005 מכירה רעיונית, ובכך להתחייב במס מופחת על הרווח שנצבר עד לאותו מועד, על פי שיעורי המס טרם רפורמת המס השלישית (ראה להלן פרק 4.3.3.2).
(א) למעט דיבידנד ממפעל מאושר.

לאור העלאת שיעור המס על רווחי הון מני"ע סחירים יש לבחון ביצוע מכירה רעיונית בחודש דצמבר 2005.

4.3.3.2 מכירה רעיונית בדצמבר 2005

כאמור בטבלה לעיל, ביחס להכנסות ריבית, שיעור המס החדש יחול רק על הכנסה שנצמחה מיום 1 בינואר 2006. לעומת זאת, ביחס לרווחי הון, שיעור המס החדש יחול על רווח שמומש מיום 1 בינואר 2006, אף אם הוא נצמח לפני מועד זה.

לאור התחולה ה"רטרואקטיבית" של שיעור המס החדש, ביחס לרווחי הון, נקבע בחוק כי יחיד, קרן נאמנות חייבת וחברה שאינה בתחולת חוק התיאומים רשאים לבצע מכירה רעיונית של ניירות ערך סחירים במהלך חודש דצמבר 2005, ובכך "לקבע" את שיעור המס על 15% (או 10%). לאמור, רווח ההון שנצבר עד למועד המכירה הרעיונית יחויב במס בשיעור של 15% (או 10%), ואילו רווח ההון שייצבר מאותו מועד ואילך יחויב במס בשיעור של 20% (או 15%). יודגש כי מכירה רעיונית גוררת תשלום מיידי של מס הכנסה (במידה ולמשקיע רווח), אף על פי שנייר הערך לא מומש בפועל.

טכניקה זו, מכירה רעיונית, עשויה לחסוך מס בשיעור של 5%. אולם, לא בהכרח שהיא כדאית. למכירה רעיונית מספר חסרונות, להלן עיקרם: (א) תשלום עמלות; (ב) הקדמת מועד תשלום המס; ו- (ג) אי החזרת מס ששולם ביתר - לא בהכרח שבמועד המימוש בפועל למשקיע ייווצר רווח.

כפועל יוצא, לא בהכרח כדאי לבצע מכירה רעיונית. ניתן לומר, באופן כללי, כי הכדאיות נגזרת משלושה אלמנטים עיקריים, כדלהלן: (א) היקף הרווח - ככל שהרווח הגלום בנייר הערך גבוה יוצר כך כדאי יותר לבצע מכירה רעיונית; (ב) מועד המימוש הצפוי - ככל שהמועד הצפוי למימוש נייר הערך קרוב יותר, כך כדאי יותר לבצע מכירה רעיונית; ו- (ג) רמת הוודאות ביחס לרווחים והכנסות בשוק ההון (לרבות ריבית ודיבידנד) - ככל שקיימת וודאות גבוה יותר לרווחים והכנסות עתידיים בשוק ההון, כך כדאי יותר לבצע מכירה רעיונית.

4.3.3.3 קיזוז הפסדים מניירות ערך סחירים

בשנת 2005 הפסדים מממוש ניירות ערך סחירים ישראלים בידי יחיד יקוזזו אך ורק כנגד רווחים מניירות ערך סחירים ישראלים (לרבות נגזרים וקרנות נאמנות) בשיטת "מס כנגד מס". הפסדים מממוש ניירות ערך זרים יקוזזו כנגד רווחים מניירות ערך זרים.

משנת 2006 ואילך הפסדים מממוש ניירות ערך סחירים יקוזזו כדלהלן:

הפסדים שמומשו עד שנת 2005 וטרם קוזזו: יקוזזו בשנת 2006 כנגד רווח הון ממכירת ניירות ערך ישראלים (בלבד). הפסדים מממוש ניירות ערך זרים יקוזזו בשנת 2006 כנגד רווחים מניירות ערך זרים. הפסדים שלא קוזזו עד ליום 1.1.2007 יותרו בקיזוז החל משנת המס 2007 כנגד רווח הון ממכירת ניירות ערך מכל סוג (לרבות ניירות ערך זרים וניירות ערך שלא נסחרים) וכן כנגד ריבית או דיבידנד מניירות ערך, ובלבד ששיעור המס החל עליהם אינו עולה על 20%.

הפסדים שמומשו בשנת 2006 ואילך: יקוזזו כנגד רווח הון מכל סוג שהוא (לרבות שבח מקרקעין), וכנגד הכנסה מדיבידנד או מריבית ששולמו בשל המניות הנמכרות וכנגד הכנסה מריבית או מדיבידנד בשל ניירות ערך אחרים, ובלבד ששיעור המס החל על המוכר בגין הריבית או הדיבידנד אינו עולה על 25%.

לאור האמור לעיל, יש לבחון דחיית מימוש הפסדים לשנת 2006 ואילך, במידה ואינם ניתנים לקיזוז בהתאם לדין בשנת 2005.

4.4 מיסוי הכנסות משכר דירה למגורים

בפקודת מס הכנסה שלושה מסלולים למיסוי הכנסות פאסיביות של יחידים משכר דירה למגורים בישראל, כדלהלן: (א) **מסלול הפטור**, (ב) **מסלול ה-10%**, ו- (ג) **מסלול המס השולי**. יודגש כי על מנת להיכלל במסלולים א' או ב' לעיל, על המשכיר להיות יחיד ועל הדירה לשמש, על פי טיבה, למגורים. כמו כן, נדרש שהכנסות היחיד מדמי שכירות לא יגיעו לכדי עסק.

במסלול הפטור, הכנסות פאסיביות של יחידים משכר דירה למגורים פטורות ממס, בכפוף לתקרת הכנסות. תקרת הפטור על הכנסות פאסיביות של יחידים משכר דירה למגורים הינה 5,542 ש"ח בשנת 2005 ו- 3,695 ש"ח בשנת 2006. הפטור כפוף לכך שהמשכיר הינו יחיד, שהדירה משמשת, על פי טיבה, למגורים ושקיים מסמך בחתימת ידו של השוכר כי הדירה משמשת לו למגורים.

מסלול ה-10%, בניגוד למסלול הפטור, אינו כפוף לתקרת הכנסות, ומלוא הכנסות השכירות חייבים במס בשיעור של 10%. במסלול זה לא יותרו בניכוי הוצאות כלשהן כנגד דמי השכירות. כמו כן, תחולת מסלול זה מותנית בכך ששולם המס על ההכנסה תוך 30 יום מיום קבלתה, או שהיחיד משלם מקדמות מס שוטפות.

מסלול המס השולי הינו המסלול ה"רגיל", דהיינו, ניכוי מלוא ההוצאות ותשלום מס על פי שיעור המס השולי.

יישום:

- ✓ מסלול המיסוי המועדף אינו חד-משמעי ונגזר, בין היתר, ממאפייני המשכיר, גובה דמי השכירות וההוצאות שהוצאו בייצור ההכנסה. כפועל יוצא, מומלץ לבחון היטב מבעוד מועד את שלושת מסלולי המיסוי ואת התקיימות התנאים להחלתם.
- ✓ הכנסות משכר דירה בידי יחיד חייבות במס על בסיס מזומן. יש לבחון כדאיות דחיית הכנסות.

4.5 ביטוח לאומי לעצמאיים

4.5.1 מיהו עצמאי לצורך ביטוח לאומי

עובד עצמאי לצורך ביטוח לאומי הוא מי שמתמלאים לגביו התנאים שבאחת משלשת החלופות שלהלן:

- (א) עוסק במשלח ידו שלא כשכיר לפחות 12 שעות בשבוע והכנסתו החודשית אינה פחותה מ- 15% מהשכר הממוצע (1,044 ש"ח בשנת 2005); או
- (ב) עוסק במשלח ידו 20 שעות בשבוע ללא קשר לגובה ההכנסה; או
- (ג) שהכנסתו החודשית הממוצעת ממשלח ידו לא פחתה מ- 50% מהשכר הממוצע (כ- 3,500 ש"ח) ללא קשר להיקף שעות עיסוקו במשלח ידו.

על העובד העצמאי להירשם במוסד לביטוח לאומי מיד עם תחילת הפעלת עסקו. עובד עצמאי שנפגע בעבודה יהיה זכאי לגמלאות נפגעי עבודה רק אם בזמן הפגיעה היה רשום במוסד לביטוח לאומי כעובד עצמאי ושילם דמי ביטוח.

יישום:

- ✓ יזם נדרש לבחון עם תחילת פעילותו העסקית האם הינו "עצמאי" לצורך ביטוח לאומי. יודגש כי יחיד הרשום כ"עוסק" לצורך מע"מ אינו בהכרח עצמאי לעניין ביטוח לאומי.
- ✓ עוסקים אשר אינם בגדר עצמאים לצורך ביטוח לאומי נדרשים לבחון האם חל שינוי בהיקף פעילותם המחייב רישום כעצמאים לצורך ביטוח לאומי.

4.5.2 שיעורי ביטוח לאומי (לרבות דמי בריאות) לעצמאיים בשנת 2005

מופחת (*) 9.82%

רגיל (**) 15.42%

(*) עד מחצית השכר הממוצע במשק (3,482 ש"ח).

(**) מעל מחצית השכר הממוצע ועד 5 פעמים השכר הממוצע במשק (34,820 ש"ח).

4.5.3 דגשים לקראת תום שנת המס 2005

מומלץ לעצמאיים לשלם את מקדמות חודש דצמבר לביטוח לאומי עד ליום 31.12.05 ((המועד החוקי לתשלום המקדמה הינו 15.1.2006) בכדי ליהנות מניכוי של 52% מסכום דמי הביטוח הלאומי (לא כולל דמי בריאות) כבר בשנת 2005.

כמו כן, לקראת תום שנת המס יש לבחון את היחס שבין ההכנסות מעבודה ומעסק לבין ההכנסות הפאסיביות, וזאת בכדי להימנע מתשלום דמי ביטוח על הכנסות פסיביות (הכנסות פסיביות חייבות בדמי ביטוח במידה וסכומן גבוה מסך ההכנסות מעסק או ממשכורת, וזאת עד גובה התקרה לתשלום דמי ביטוח).

יש לציין כי רווחי הון, שבח מקרקעין, הכנסות פאסיביות משכר דירה למגורים במסלול ה – 10% והכנסות פסיביות בשוק ההון פטורות מדמי ביטוח.

4.6 הפרשות סוציאליות

הפקדות בקופת גמל (לרבות, קרנות פנסיה, קופות ביטוח וקרנות השתלמות) מזכות בהטבות מס משמעותיות (ניכוי או זיכוי מס), בכפוף לתקרה, הן במועד ההפקדה והן במועד משיכת הכספים (כדין). יש להדגיש כי קבלת הטבות המס כפופה לקיומה של חבות במס.

4.6.1 הנחות סוציאליות - שנתי

ש"ח	
85,200	הכנסה מזכה (סעיפים 47 ו-45א):
120,000	▪ לגבי הכנסת עבודה
	▪ לגבי הכנסות שאינן מעבודה
	עצמאי – ניכוי מירבי לתגמולים או לקיצבה:
8,400	▪ 7% מ – 120,000 ש"ח (ניכוי בשיעור של 11% לעצמאי שמפריש 16% לקצבה)
	שכיר – תשלום מירבי לקופת גמל המקנה זיכוי מס:
5,964	▪ 7% מ – 85,200 ש"ח
	עצמאי – תשלום מירבי לקופת גמל ולביטוח חיים (סיכון מוות)
6,000	המקנה זיכוי של 25%:
	▪ 5% מ – 120,000 ש"ח
	שכיר – תשלום מירבי לביטוח חיים (סיכון מוות) המקנה זיכוי של 25%:
4,260	▪ 5% מ – 85,200 ש"ח
1,644	רצפת התשלום המזערי המזכה בזיכוי מס של 25%:
	תקרת הפרשות החודשית של מעביד לקיצבה מכספי תגמולים
25,068	שאינה חייבת במס בידי העובד (סעיף 3(ה3)):
	▪ 7.5% מ – 27,856 ש"ח לחודש
	(התקרה הנ"ל כוללת גם את תקרת ההפרשה לתוכניות הוניות. כאשר התקרה ההונית מנוצלת במלואה תקרת השכר לקיצבה הינה 20,756 ש"ח)

	<u>תקרת הפרשות החודשית של מעביד לקופות הוניות שאינה חייבת במס בידי העובד:</u>
6,384	▪ 7.5% מ – 7,100 ש"ח לחודש (התקרה הנ"ל נכללת בשכר המירבי בסך של 27,856 ש"ח)
	<u>תקרת "הפקדה מוטבת" שריבית ורווחים בגינה בקופת גמל לתגמולים פטורים ממס בגיל פרישה (סעיף 9(א18)):</u>
19,440	
9,980	<u>תקרת סכום מענק פרישה פטור לשנת עבודה:</u>
19,970	<u>תקרת סכום מענק מוות פטור לשנת עבודה:</u>
9,980	<u>הפרשה לפיצויים ולקיצבה בשל בעל שליטה:</u>
82,080	<u>"קיצבה מזכה" חודשית שעד 35% ממנה פטורים ממס (סעיף 9(א)):</u>

הערות ודגשים

- על הפקדה של עצמאי או של מי שאינו עובד, בקופת גמל לקיצבה, בקופות פנסיה או בחברות ביטוח בשיעור העולה על 12% מההכנסה החייבת, יינתן ניכוי נוסף בשיעור של עד 4% מההכנסה החייבת – סה"כ שיעור הניכוי הינו 11% (ניכוי מירבי - 13,200 ש"ח).
- מי שמלאו 50 שנה בתחילת שנת המס זכאי לניכוי של 150% מהשיעורים הנ"ל, בכפוף לתקרות להלן.
- בהפקדה לקופת גמל לקיצבה במסגרת תוכנית לפנסיה מקיפה זיכוי המס הינו 35%, במקום 25% בקופת גמל הונית.
- את הזיכוי בגין תשלומים לקופת גמל ולביטוח חיים (למעט קרן השתלמות) ניתן לתבוע גם בגין תשלומים ששילמו, בן זוגו ילדו או הורה של היחיד, אף אם הסכומים שולמו לטובת אחד מהם, זאת בכפוף לכך שהם לא דרשו את הטבת המס בגין התשלומים הנ"ל.
- כאמור בטבלה לעיל, החל משנת 2005, סה"כ תקרת השכר להפקדות הן בגין תגמולים והן בגין קצבה לעובד הינה 4 פעמים השכר הממוצע במשק (27,856 ש"ח). כך לדוגמה, תקרת השכר של עובד המנצל את התקרה ההונית במלואה, להפקדה בקופ"ג לקיצבה ללא חיוב במס, הינה 20,756 ש"ח לחודש (=7,100-27,856).
- מכיוון שבגיל פרישה מלוא הכספים שהופקדו בתוכנית הון פטורים ממס (זאת בניגוד לתוכנית קצבה), מבחינה מיסוית מומלץ ראשית לנצל את מלוא התקרה ההונית. בהתאם, שכירים אשר שכרם מעל 7,100 ש"ח לחודש נדרשים לשלב בין תוכנית הון לבין תוכנית קצבה. כך לדוגמה, עובד אשר שכרו 20,000 ש"ח לחודש יפקיד לתוכנית הון על פי שכר של 7,100 ש"ח לחודש ולתוכנית קצבה על פי שכר של 12,900 ש"ח לחודש. עובדים שכירים אשר שכרם עולה על 27,856 ש"ח לחודש נדרשים לשקול האם לבטח את מלוא השכר או רק את חלק השכר שעד התקרה הנ"ל. שהרי, הפקדות המעביד עבור חלק השכר שעולה על 27,856 ש"ח לחודש חייבות במס בידי העובד כהכנסת עבודה לכל דבר ועניין.

- החל משנת 2005 כספים שיופקדו בקופות גמל לתגמולים או בפוליסות הוניות לשכירים, יוכלו להימשך רק בגיל 60, זאת בגין כספים שהופקדו מיום 1 בינואר 2005 (בגין כספים שהופקדו עד מועד זה יחול הדין הישן).

4.6.2 תיקוני חקיקה בהפקדות עמית עצמאי לקופות גמל הוניות

לאחרונה אושר תיקון מס' 3 לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "התיקון") אשר, בין היתר, שולל זכאות עמית עצמאי להטבות מס בגין הפקדות בתוכניות הוניות, אלא אם כן ראשית הופקד סכום מינימלי בקופת גמל לקצבה. לא זו בלבד, במסגרת התיקון, נקבע כי רק בהגיע העמית לגיל 60 ולאחר שצבר וותק של 5 שנים יהיה רשאי למשוך את הכספים שנצברו בקופה (במקום וותק של 15 שנים טרם התיקון). תחילת התיקון מיום 1 בינואר 2006. לאמור, על הפקדות טרם מועד התחילה יחולו הכללים טרם התיקון.

החל משנת 2006 תנאי יסודי לקבלת הטבות מס בגין הפקדות בקופ"ג הוניות כעמית עצמאי הינו שהופקד בשנת המס לקופ"ג לקצבה סכום מינימלי של 13.6% מהשכר הממוצע במשק. שיעור ההפקדה המינימלי יגדל בהדרגה עד לשיעור של 16% מהשכר הממוצע במשק בשנת 2009 (בשנים 2007, ו-2008 –14.4% ו-15.2% מהשכר הממוצע במשק, בהתאמה). התיקון הנ"ל אינו חל על עמית עצמאי שנולד לפני שנת 1961.

במקביל, צפוי תיקון בתקרת ההכנסה המזכה של יחיד המפריש סכומים כעמית עצמאי (לרבות עובד בשל משכורתו ללא זכויות), ואשר מתקיים בו התנאי המיטיב לעיל, כך שתקרת ההכנסה המזכה תוגדל ל – 170,400 ש"ח לשנה, בין אם הכנסת העמית ממשכורת ובין אם לאו.

כמו כן, במסגרת התיקון, כאמור, הותאמו התנאים למשיכת כספים מתוכניות הוניות, כך שלמון 1 בינואר 2006 משיכת כספי תגמולים תותר רק בהגיע העמית לגיל 60 ולאחר שצבר וותק מינימלי של 5 שנים בקופה. תחולת התיקון על כספים שהופקדו ביום 1 בינואר 2006 ואילך. לגבי כספים שהופקדו טרם תחילת התיקון (עד ליום 31 בדצמבר 2005) יחול הדין הקודם. לאמור, ככלל, ניתן יהא למשוך כספים אלה לאחר וותק של 15 שנה, או אם הגיע העמית לגיל 60 - במידה וצבר וותק של לפחות 5 שנים.

4.6.3 אובדן כושר עבודה

עד לתום שנת 2004, בהתאם לעמדת רשות המיסים הכנסה, פרמיות ששילם אדם לחברת ביטוח עבור ביטוח אובדן כושר עבודה מותרים לניכוי לצורכי מס, בכפוף לתקרה ולתנאים מסוימים.

בשנת 2005 נושא זה הוסדר בפקודה, במסגרת תיקון 138 לפקודה, ונקבע שפרמיות לביטוח אובדן כושר עבודה בגין הכנסה מעסק או עבודה, יותרו ניכוי בסכום של עד לשיעור של 2.5% מאותה הכנסה, ובלבד שהביטוח שנרכש הוא "ביטוח מועדף".

לענין זה, הוגדר "ביטוח מועדף" – ביטוח מפני אובדן כושר עבודה, ואם נרכש הביטוח בטרם מלאו למבוטח 60 שנים, בהתקיים לגבי הביטוח גם שני אלה:

1. תקופת הביטוח, למעט ביטוח קבוצתי, נמשכת עד שימלאו למבוטח 60 שנים לפחות.
2. אם יקרה מקרה הביטוח בטרם ימלאו למבוטח 60 שנים, ישתלמו הכספים על פי הביטוח ממועד קרות מקרה הביטוח ועד תום תקופת אובדן כושר עבודתו או עד שימלאו למבוטח 60 שנים לפחות, לפי המוקדם.

במטרה למנוע כפל הטבות מס, נקבע כי מהשיעור האמור (2.5%) יופחת השיעור הנוסף שהופקד לקופת הגמל על ידי המעביד העולה על שיעור של 5% ממשכורתו של העובד, כך שסך כל הניכוי בשל הפקדות לקופות גמל לעמית שכיר ובשל אובדן כושר עבודה לא יעלה על 7.5% ממשכורתו של העובד. "משכורת" לענין זה- הכנסת עבודה למעט שוויו של שימוש ברכב שהועמד לרשותו של העובד.

להמחשת טכניקת החישוב לעיל ראה חוזר מס הכנסה - דוגמאות לחישוב ההוצאה בשל רכישת ביטוח מפני אובדן כושר עבודה.

יש לציין כי כספים שיתקבלו בגין פוליסה לאובדן כושר עבודה חייבים במס.

4.6.4 קרנות השתלמות

קרן השתלמות הינה סוג של קופ"ג ומטרתה הראשונית היא עידוד השתלמויות. ברם, הפקדות לקרן השתלמות מזכות בהטבות מס משמעותיות (עצמאי – ניכוי; שכיר- אי זקיפת שווי), אף אם הכספים אינם מיועדים להשתלמות. בניגוד לקופ"ג לתגמולים או לקצבה, כספים שנצברו בקרן השתלמות ניתנים למשיכה בחלוף 6 שנים בלבד ממועד ההפקדה הראשוני, ולעיתים אף מוקדם יותר. למעשה, החל משנת 2006 קרן השתלמות הינה אפיק החיסכון היחיד אשר מעניק הטבות מס ואינו בגדר חיסכון לגיל פרישה, הן לשכירים והן לעצמאיים.

4.6.4.1 ריכוז סכומים

ש"ח	שכירים:
188,544	תקרת ההכנסה השנתית להפרשות
	שכיר (למעט בעל שליטה):
14,141	תשלום המעביד לצורך קבלת ניכוי (7.5%)
4,713	תשלום העובד (2.5%)
	שכיר בעל שליטה:
8,485	תשלום המעביד לצורך קבלת ניכוי (4.5%)
2,828	תשלום בעל השליטה (שליש מתשלומי המעביד - 1.5%)

עצמאים:

213,000	תקרת ההכנסה השנתית להפרשות
14,910	תשלום מירבי לצורך קבלת ניכוי (7%)
9,585	ניכוי מקסימלי (4.5%)

הערות ודגשים

- השכר הקובע של שכיר יקבע לפי סך כל הכנסתו ממשכורות, ולא על פי השכר כל מקום עבודה בנפרד.
- שיעור ההפרשה לגבי עובדי הוראה הינו 8.4% מעסיק ו- 2.8% עובד.
- קיימת מגבלה על תשלומים של עצמאי שהוא גם שכיר לקרן השתלמות. הסכומים שיותר בניכוי לנישום כאמור מוגבלים להכנסתו כעצמאי (בכפוף להכנסה הקובעת – 213,000 ש"ח) בניכוי המשכורת בגינה הפקיד המעביד, אם בכלל, לקרן השתלמות.
- הפרשות מעביד בשל **בעל שליטה** מעל 4.5% ועד 7.5% ממשכורת שאינה עולה על 188,544 ש"ח לא תותרנה בניכוי למעביד, אולם גם לא תיחשב כהכנסה בידי בעל השליטה (בכפוף לתשלום מקביל של שליש לפחות על ידי בעל השליטה).

4.6.4.2 משיכת כספים

משיכת כספים מקרן השתלמות פטורה ממס בהתקיים אחד התנאים להלן: (א) בחלוף 6 שנים ממועד ההפקדה הראשון, (ב) אם הגיע העמית לגיל פרישה - אם חלפו 3 שנים ממועד ההפקדה הראשון בקרן, (ג) במידה והכספים מיועדים לצורך השתלמות - אם חלפו 3 שנים ממועד ההפקדה הראשון, או (ד) עם פטירת העמית.

4.7 פריסת מענק פרישה והפרשי שכר למספר שנות מס

הכנסות יחיד, ככלל, חייבות במס במועד קבלתן (בסיס מזומן). עיקרון זה עשוי ליצור עיוותי מס, לדוגמה, כאשר עובד מקבל שכר בגין שנים קודמות. שהרי, שיעור המס בישראל מדורג - ככל שההכנסה גבוהה יותר כך שיעור המס גדל (עד מקסימום של 49% כיום).

בכדי לצמצם את עיוותי המס הנ"ל, נקבע כי לבקשת עובד ניתן יהא לחלק שכר בגין שנים קודמות (לרבות, פדיון חופשה, מענק פרישה, מענק עקב מוות וסכומי היוון קצבה) על פני שנות העבודה שבגינן שולם השכר, אך לא יותר משש שנות מס. יתר על כן, מענק פרישה, מוות וסכומי היוון קצבה ניתן לפרוס קדימה - על פני שנות המס הבאות.

מענק פרישה בגובה השכר האחרון של העובד כפול שנות עבודתו פטור ממס, בכפוף לתקרה בסך של 9,980 ש"ח לשנת עבודה. יחד עם זאת, למנהל רשות המיסים סמכות להגדיל את סכום הפטור. בהתאם לסמכות זו, נקבע כי עובד שאין לו זכויות לפנסיה מקיפה או ביטוח גמלה, יהא זכאי לפטור ממס עד לשיעור של 150% ממשכורתו החודשית האחרונה כפול שנות עבודתו, אך לא יותר מתקרת

הפטור לעיל (9,980 ש"ח לשנת עבודה). שיעורי המס החלים על סכום מענק פרישה החייב במס הינם על פי שיעורי המס הרגילים (דהיינו, בהתאם למדרגות המס) בשנת המס בה התקבל המענק.

יחד עם זאת, בהתאם לסעיף 8(ג) לפקודה, ניתן לפרוס מענק פרישה על פני שנות העבודה אשר בגינן משולם מענק הפרישה, אך לא יותר משש שנות מס המסתיימות בשנה שבה התקבל המענק. יתר על כן, ניתן לפרוס מענק פרישה חייב במס גם על פני מספר שנות מס קדימה, באישור מס הכנסה ובהתאם לתנאים שיקבעו. לעניין זה, מנהל רשות המיסים קבע כי לכל ארבע שנות עבודה ניתנת שנת פריסה אחת. שנת הפרישה תיכלל גם היא בשנות הפריסה. אולם, אם הפרישה הייתה בתקופת 3 החודשים האחרונים של שנת המס, תיקבע השנה הראשונה לפריסה לשנה הראשונה לאחר שנת הפרישה.

פריסה קדימה או אחורה של מענק פרישה עשויה להקטין משמעותית את החבות במס. שהרי, באמצעות פריסת ההכנסה, סכום מענק הפרישה החייב יצטרף להכנסתו החייבת של העובד בשנות הפריסה וייהנה הן ממדרגות המס באותן שנים. פריסת הכנסה קדימה מחייבת הגשת דוחות למס הכנסה לאותן שנים.

יש לציין כי ניתן לפרוס לשנות המס הקודמות (פריסה אחורה), בנוסף למענק פרישה, גם הפרשי-שכר, דמי-פדיון חופשה, והחלק החייב במס של היוון קצבה או מענק עקב מוות. הפרשי שכר ניתן לפרוס לשנים שאליהן הם מתייחסים, אך לא יותר משש שנות-מס המסתיימות בשנה שבה התקבלו. דמי פדיון חופשה ניתן לפרוס בחלקים שווים לתקופה שלא תעלה על שש שנים המסתיימות בשנה שבה התקבלו, אך לא יותר ממספר שנות העבודה.

4.8 החזרי מס לשכירים

בהתאם לתקנות מס הכנסה (פטור מהגשת דין וחשבון), התשמ"ח-1988, (להלן: "התקנות"), ככלל, יחידים שהכנסתם אינה מעסק או משלח יד ושנוכה מהכנסותיהם מס במקור בשיעור המרבי על פי סעיף 164 לפקודה, פטורים מהגשת דוח. כפועל יוצא, חלק גדול מאוכלוסיית השכירים בארץ אינו חייב ואינו מגיש דוחות למס הכנסה. אולם, במקרים לא מעטים שכירים זכאים להחזרי מס, אם משום שלא תבעו הוצאות או זיכויים ואם משום שנוכה במקור מס ביתר מהכנסותיהם.

בהערת אגב, נציין כי בהתאם לסעיף 17 לפקודה אין מניעה שאדם (בין אם חברה, בין אם שכיר ובין אם עצמאי) ינכה הוצאות שהוצאו ביצור הכנסה, כדלקמן: "לשם בירור הכנסתו החייבת של אדם ינוכו, זולת אם הניכוי הוגבל או לא הותר על פי סעיף 31 – יציאות והוצאות שיצאו כולן בייצור הכנסתו בשנת המס ולשם כך בלבד, לרבות..."*

היקף המקרים בהם שכירים זכאים להחזרי מס גדל בעקבות הרפורמה במס אשר, בין היתר, הטילה מס על רווחים של יחידים בשוק ההון.

* יש לציין כי במספר תקנות הוגבלו ניכוי של הוצאות מסוימות בידי שכירים. (ראה גם פרק ה' - הוצאות עודפות).

להלן מספר דוגמאות לנסיבות בהן שכיר עשוי להיות זכאי להחזר מס :

- (1) שכיר אשר הפקיד בשנת המס לקופת גמל כ"עצמאי".
- (2) שכיר אשר עבד בשנת המס במספר מקומות עבודה.
- (3) שכיר אשר לומד לתואר או לרישיון.
- (4) שכיר לו הכנסות ממשכורת רק בחלק משנת המס.
- (5) שכיר אשר זכאי להטבות מס מיוחדות. כגון : בעלי הכנסות נמוכות, נכים ועוד.
- (6) שכיר אשר החזיק בשנת המס בתיק ניירות ערך אצל מספר תאגידים בנקאיים (או מנהלי תיקים). במקרה כאמור, ינוכה מס במקור בגין רווחי הנישום בשוק ההון אצל תאגיד אחד, גם אם הנישום צבר הפסדים, אשר ניתנים לקיזוז כנגד רווחים אלה, ממימוש ניירות ערך סחירים בתאגיד אחר.

בהתאם לעמדת נציבות מס הכנסה, המבוססת על סעיף 160 לפקודה, אדם אשר אינו חייב בהגשת דוח ואשר שילם מס ביתר בשנת מס פלונית, זכאי להחזר במידה והגיש דוח עד תום 6 שנים משנת המס בגינה זכאי להחזר. לדוגמה, אדם הזכאי להחזר מס בגין שנת המס 1999 זכאי להגיש בקשה להחזר מס עד תום שנת 2005.

פרק ה: נתונים לתיאום הוצאות עודפות בשנת 2005

5.1 כללי

הוצאות עודפות הן הוצאות אשר הוציא חבר בני אדם ושאינן מותרות בניכוי על פי סעיף 31 לפקודה, או עולים על הסכומים שנקבעו כמותרים בניכוי, או לחילופין סכומים שהוציא חבר בני אדם בשל הוצאות שניכויין לא הותר לפי סעיף 1132(11) לפקודה.

חברה נדרשת לשלם מקדמות בשיעור של 45% (חבר בני אדם שסעיף 3(ז) חל עליו – 90%) מההוצאות העודפות באופן שוטף. אי תשלום במועד גורר הטלת קנסות. לדוח השנתי יש לצרף טופס 1235 – דוח על הוצאות עודפות.

להלן יפורטו סוגי ההוצאות העודפות ואופן התרתן, אם בכלל:

5.2 כיבודים במקום העיסוק

יותר בניכוי רק 80% מההוצאות שהוצאו לכיבוד קל במקום העיסוק של הנישום.

כיבוד קל מוגדר כשתייה קרה או חמה, עוגיות וכיוצא באלה. מקום העיסוק מוגדר כמקום שבו מנהל הנישום, דרך קבע את עיסוקו. לפי חוזר מס הכנסה מספר 14/2000, יוכרו הוצאות כיבוד קל במקום העיסוק הן לעובדים והן לאורחים. יודגש כי הוצאות בגין מזון ומשקה שאינן בגדר "כיבוד קל" לא יותר בניכוי, כגון, ארוחות עסקיות.

5.3 אירוח

הוצאות בשל אירוח בארץ אינן מותרות בניכוי. הוצאה סבירה לשם אירוח אדם מחו"ל מותרת בניכוי (ללא תקרה), במידה ונוהל לגביה הרישום המתבקש (שם האורח, הארץ ממנה הגיע, מספר ימי האירוח, נסיבות הגעתו).

5.4 מתנות לספקים

- (1) מתנות שניתנו בישראל יותר בניכוי עד סכום של 170 שקלים לאדם.
- (2) מתנות שניתנו מחוץ לישראל יותר בניכוי עד סכום של \$15 לאדם.

לשם התרת ההוצאה נדרש רישום של פרטי זיהוי המקבל, מקום נתינת המתנה וקבלות לאימות ההוצאה.

5.5 מתנות לעובדים

5.5.1 מתנות לרגל אירוע אישי

מתנות בסכום סביר (לפי פרשנות נציבות מס הכנסה, סכום סביר הינו הסכום המפורט בסעיף 5.4 לעיל – 170 ש"ח) שניתנו לעובד לרגל אירוע אישי, כגון: נישואין, הולדת ילדים, בר/בת מצוה וכו', מותרות בניכוי למעביד ואינן הכנסת עבודה בידי העובד.

5.5.2 מתנות לרגל החגים

מתנות לעובדים לחגים (בכסף או בשווה כסף) הינן בגדר הכנסות עבודה בידי העובד, ועל כן חייבות במס הכנסה (כמו גם ביטוח לאומי). כפועל יוצא, שווי המתנה יכלול בשכר העובד, ובהתאם, העובד יידרש לשלם מס על פי שיעור המס השולי שלו. במקביל, עלות המתנה תותר בניכוי למעביד.

5.6 אש"ל בארץ

לא יותרו עלויות בגין ארוחות מעל הסכומים להלן:

א. לגבי נישום שהוכיח את ההוצאות באמצעות קבלות:

ארוחת בוקר	ארוחת צהריים	ארוחת ערב
1 ש"ח*	4 ש"ח	2 ש"ח

ב. לגבי נישום שלא הוכיח את ההוצאות באמצעות קבלות:

ארוחת בוקר	ארוחת צהרים	ארוחת ערב
1 ש"ח*	3 ש"ח	1 ש"ח

(* התקרה הנ"ל אינה חלה על ארוחת בוקר הכלולה במחיר לינה המותרת בניכוי, כמפורט בסעיף 5.8 להלן.

עוסק השוהה מחוץ לתחום הישוב שבו נמצא מקום מגוריו הקבוע לפחות 20 ימים בחודש במשך לא פחות משלושה חודשים בשנת מס אחת – יותר בניכוי סכום שלא יעלה על 60% מהוצאות האש"ל עפ"י התקרות בטבלאות לעיל.

יש לציין כי למרות סמכות שר האוצר, סכומים אלו לא עודכנו ולכן נשחקו בעקבות האינפלציה.

5.7 הוצאות בקשר לנסיעה ושהייה בחו"ל

הוצאות נסיעה ושהייה בחו"ל מותרות בניכוי, בכפוף למגבלות מסוימות, אם הנסיעה לחו"ל והשהייה שם הכרחיים לייצור ההכנסה.

בתקנות מס הכנסה קיימת התייחסות להוצאות מסוימות שהוצאו בקשר לנסיעה לחו"ל, הוצאות אחרות בקשר לנסיעה לחו"ל יבחנו באופן ספציפי, בהתאם להוראות הפקודה והתקנות שהותקנו על פיה. כגון, הוצאות טלפון, הוצאות אירוח וכדומה.

הוצאות בקשר לנסיעה לחו"ל שמטרתה הן עסקית והן פרטית (הוצאה מעורבת), כגון: נסיעה לחו"ל הכוללת ביקור משפחתי, לדעתנו, תותרנה בניכוי (חלק ההוצאות העסקיות), במידה וניתן להפריד בין החלק הפרטי לבין החלק העסקי.

להלן ריכוז ההוצאות אליהן קיימת התייחסות בתקנות והסכום המותר בניכוי (**):

מהות ההוצאה	נתונים נוספים	הסכום המותר בניכוי
הוצאות בגין רכישת כרטיסי טיסה.	כרטיס במחלקת תיירים או עסקים.	כל ההוצאה.
	כרטיס במחלקה ראשונה.	100% ממחיר כרטיס במחלקת עסקים באותה טיסה.
הוצאות לינה בנסיעה שכללה לא יותר מ- 90 לינות, עם מסמכים ו/או קבלות (*).	עבור 7 הלינות הראשונות.	כל הוצאות הלינה עד \$215 ללינה.
	עבור שאר הלינות, לגבי לינה שעלותה נמוכה מ- 94 דולר.	כל הוצאות הלינה.
	עבור שאר הלינות, לגבי לינה שעלותה גבוהה מ- \$94.	75% מהוצאות הלינה עד סך של \$161 ללינה, אך לא פחות מ- \$94 ללינה.
הוצאות לינה בנסיעה שכללה יותר מ- 90 לינות, עם קבלות ו/או מסמכים (*).	כל הלינות.	כל הוצאות הלינה, אך לא יותר מ- \$94 ללינה.
הוצאות שהייה אחרות בחו"ל.	כאשר נדרשו הוצאות לינה.	כל ההוצאות עד סך של \$60 לכל יום שהייה.
	כאשר לא נדרשו הוצאות לינה.	כל ההוצאות עד סך של \$101 לכל יום שהייה.
הוצאות שכירת רכב בחוץ לארץ.	-	כל הוצאות השכירות עד סך של \$47 ליום.

(*) שתי נסיעות או יותר שלא היתה ביניהן שהייה רצופה בישראל של ארבעה עשר ימים לפחות יחשבו לנסיעה אחת.

(**) בנסיעות לארצות הונג קונג, טייוואן, יפן, סין, סינגפור, פיליפינים וקוריאה, יותרו בניכוי 125% מהסכומים בטבלה לעיל.

בשהייה בחוץ לארץ לתקופה רצופה העולה על 10 חודשים, יותרו בניכוי הוצאות חינוך בשל ילדי הנישום שטרם מלאו להם 18 שנים בשנת המס, בסכום שלא יעלה על 539 דולר לחודש, לכל ילד כאמור.

5.8 הוצאות לינה וארוחת בוקר בישראל

הוצאות לינה שהוציא נישום בישראל או באזור, יותרו בניכוי עד גובה הסכומים המותרים בניכוי ביחס להוצאות לינה בחו"ל החל מהיום השמיני (ראה פרק 5.7 לעיל), כשהם מתורגמים לשקלים חדשים לפי השער היציג של הדולר כפי שפורסם לאחרונה לפני מועד הלינה. אולם, הוצאות לינה שהוציא נישום במקום המרוחק פחות מ-100 קילומטרים ממקום מגוריו, או ממקום עיסוקו העיקרי, לא יותרו בניכוי, אלא אם שוכנע פקיד השומה שהוצאות הלינה היו הכרחיות לייצור ההכנסה של הנישום (מקום העיסוק מוגדר כמקום שבו מנהל הנישום, דרך קבע, את עיסוקו). כמו כן, נקבע כי הוצאות ארוחת בוקר הכלולות במחיר לינה המותרת בניכוי כאמור, יותרו בניכוי

התקנה אינה חלה על הוצאות לינה בגין השתתפות בכנס בתחום עיסוקו של הנישום. במקרה כאמור ההוצאות יותרו בניכוי (בכפוף למבחנים שבסעיף 17 לפקודה).

5.9 הוצאות ביגוד

80% מההוצאות לרכישת ביגוד שנועדו לשמש לצורכי העסק ושניתן להשתמש בהם גם שלא לצורכי העסק יותרו בניכוי, במידה וניתן לזהות בהם, באופן בולט, השתייכות לעסקו של הנישום, או על פי דין קיימת חובה ללבוש את הביגוד. במידה ולא ניתן להשתמש בביגוד שלא לצורכי עבודה (כגון, סרביל טיסה, חלוק לאחיות) יותרו מלוא ההוצאות בניכוי.

יודגש כי הוצאות בגין רכישת ביגוד אחר אינן מותרות בניכוי.

5.10 עלויות החזקת טלפון שאינו נייד במקום המגורים

תנאי בסיסי להתרת הוצאות בשל החזקת טלפון שאינו נייד במקום המגורים של הנישום, או של בעל השליטה בנישום, הוא כי בית המגורים משמש את עיקר עסקו או משלח ידו. במידה ומתקיים התנאי לעיל יותרו ההוצאות כמפורט להלן:

נישום	סכום ההוצאה	הסכום המותר בניכוי
הוצאות טלפון בידי נישום שמקום מגוריו שימש את עיקר עסקו או משלח ידו, בכל שנת המס. (*)	סכום שאינו עולה על 19,300 ש"ח לשנה.	הנמוך מביין: (1) 80% מהוצאות החזקת הטלפון. (2) חלק ההוצאות העולה על 1,900 ש"ח.
	סכום העולה על 19,300 ש"ח לשנה.	חלק ההוצאות העולה על 3,900 ש"ח.

(*) במידה ומקום מגוריו של הנישום שימש את עיקר עסקו או משלח ידו בחלק משנת המס, יותר חלק יחסי מהסכומים המפורטים לעיל, על פי יחס חודשים.

מלוא הוצאות שיחות טלפון לחוץ לארץ, שהוכח שהן בייצור הכנסה מותרות בניכוי, אף אם מקום המגורים אינו משמש את עיקר עסקו של הנישום.

לדעתנו, במידה וניתן להפריד את הוצאות הטלפון העסקיות, כגון, באמצעות ניהול רישום או התקנת קו עסקי נפרד, כל ההוצאות העסקיות יותרו בניכוי.

5.11 עלויות החזקת טלפון נייד

לא יותרו בניכוי הוצאות רדיו טלפון נייד, המשמש בייצור הכנסה, בסכום של 1,020 שקלים, או מחצית מההוצאות, לפי הנמוך. אולם, הוצאות מעביד בשל רדיו טלפון נייד, שהועמד לרשות עובד, כמשמעותו בתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברדיו טלפון נייד), התשס"ב - 2002, יותרו בניכוי במלואן.

עפ"י תקנות אלה, שווי השימוש בטלפון נייד שהועמד לרשות העובד, והוא אינו טלפון נייד שניתן להתקשר ממנו למקום העבודה בלבד, הינו מחצית מההוצאה החודשית, או 85 שקלים לחודש לפי הנמוך, זאת בניכוי ההוצאה החודשית ששילם העובד בשל אותו רדיו טלפון נייד.

ההוצאה החודשית הנה ההוצאה שהוצאה בחודש בשל הטלפון הנייד, לרבות ההוצאה הקבועה, דמי שימוש, תיבה קולית, שירותים נלווים, השתתפות העובד וכדומה.

בכל מקרה, לא יותרו בניכוי הוצאות החזקת טלפון נייד שהוצאו בייצור הכנסת עבודה. החזר הוצאות בשל מכשיר הנמצא בבעלות העובד, ייחשב כהכנסת עבודה.

להלן מספר דוגמאות:

- (1) ההוצאה החודשית בגין טלפון נייד שהועמד לרשות העובד הינה 120 שקלים לחודש. מכיוון שהטלפון הועמד לרשות העובד, מלוא ההוצאות יותרו בניכוי בידי החברה. לעובד יזקף שווי שימוש בסכום של 60 שקלים לחודש (הנמוך מבין מחצית ההוצאה או 85 שקלים).
- (2) ההוצאה החודשית עבור טלפון נייד שהועמד לרשות העובד הינה 200 שקלים לחודש. מכיוון שהטלפון הועמד לרשות העובד מלוא ההוצאות יותרו בניכוי בידי החברה. לעובד יזקף שווי שימוש בסכום של 85 שקלים לחודש.
- (3) ההוצאה החודשית עבור טלפון נייד שהועמד לרשות העובד הינה 200 שקלים. העובד משתתף בעלויות החזקת הטלפון בסך של הוציא 50 שקלים לחודש. לעובד יזקף שווי בסך של 35 שקלים לחודש (=50-85). מלוא ההוצאות של החברה יותרו בניכוי.

5.12 ניכוי הוצאות רכב פרטי

5.12.1 כללי

- הוצאות החזקת רכב שהוצאו בייצור הכנסה, שאינה הכנסת עבודה, יותרו בניכוי בשנת המס, כדלקמן: סכום הוצאות החזקת הרכב מחולק במספר הקילומטרים השנתי ומוכפל במספר הקילומטרים השנתי העודף על 9,900 קילומטר לגבי אותו הרכב, או 25% מהוצאות החזקת הרכב, לפי הגבוה.
- מהסכום אותו יש לתאם, בהתאם לנוסחה דלעיל, ניתן לקזז שווי שימוש שנזקף להכנסות העובד, במידה והרכב צמוד (ראה להלן טבלה בדבר שווי שימוש בשנת 2005).
- רכב לעניין זה מוגדר כרכב נוסעים פרטי דו שימושי, רכב מסחרי אחד ורכב מסחרי בלתי אחד, כמשמעותם בתקנות התעבורה, התשכ"א – 1961, למעט רכב עבודה כמשמעותו בפקודת התעבורה, בין שבעלותו של הנישום ובין שלא בבעלותו, ובלבד שמשקלו הכולל פחות מ – 3,500 ק"ג.
- הוצאות בגין כלי רכב אחרים (כגון, רכב שמשקלו מעל 3,500 ק"ג ואופנועים) יותרו בניכוי במלואן, בכפוף לכך שהן שימשו בייצור הכנסה.
- "הוצאות החזקת רכב" הן רשימה סגורה שנקבעו בתקנות מס הכנסה, כדלהלן: הוצאות ביטוח, טסט, דמי שכירות, דלק, רכישת שמנים תיקון הרכב והחזקתו, חניה שאינה במקום העיסוק או בסמוך אליו וכן הוצאות פחת.
- הוצאות החזקת רכב המשמש בייצור הכנסת עבודה לא תותרנה בניכוי.
- ברכב של חברה להשכרת רכב לתקופה קצרת מועד, יותרו בניכוי כל הוצאות החזקת הרכב לגבי כלי רכב שמספרם עולה על מספר עובדי החברה.

5.12.2 דוגמה לתיאום הוצאות רכב

להלן דוגמה מספרית להמחשת יישום הנוסחה לתיאום הוצאות רכב:

להלן נתונים המתייחסים לרכבים פרטיים של 3 חברות שונות (הרכבים אינם צמודים לעובד):

חברה ג'	חברה ב'	חברה א'	פרטים
8,000	12,000	20,000	מספר קילומטרים שנתי
4,000	4,000	4,000	הוצאות ביטוח חובה
1,000	1,000	1,000	הוצאות רישוי הרכב
3,000	13,000	23,000	הוצאות דלק
12,000	12,000	12,000	הוצאות פחת
20,000	30,000	40,000	סך הכל הוצאות אחזקה

בדיקה	הגבוה מבין 25% או חישוב	הוצאות מוכרות- 25%	הוצאות מוכרות- חישוב (*)	סה"כ הוצאות	קילומטרים	חברה
40,000 > 20,200	20,200	10,000	20,200	40,000	20,000	א
30,000 > 7,500	7,500	7,500	5,250	30,000	12,000	ב
20,000 > 5,000	5,000	5,000	0	20,000	8,000	ג

(*) חישוב:

א. $\frac{9,900-20,000}{40,000} * 40,000 = 20,200$
20,000

ב. $\frac{9,900-12,000}{30,000} * 30,000 = 5,250$
12,000

ג. מספר הקילומטרים נמוך מ-9,900 קילומטרים.

5.12.3 שווי שימוש

להלן נתונים בדבר סכום השווי שיש לזקוף להכנסת העובד החל ממשכורת מרץ 2005*:

קבוצת מחיר						
1	2	**3	4	5	6	7
1,140	1,290	1,690 ; 1,890	2,090	2,940	3,730	4,700

* בקובץ תקנות 6377 מיום ו' באדר ב' התשס"ה, 17.3.05, הוגדלו הסכומים לזקיפת שווי שימוש ברכב צמוד, החל מיום 1 במרץ 2005.

** שנת יצור 2005 – 1,690 שקלים. שנת ייצור עד וכולל 2004 – 1,890 שקלים.

5.12.4 מיסוי רכבי תאגיד הרשומים ע"ש בעל מניות

לא אחת נרשמים במשרד הרישוי רכבי תאגיד על שם אדם פרטי (בעל השליטה בתאגיד, מנהל בתאגיד וכדומה). במקרים כאמור, נשאלת השאלה, מה דין כלי הרכב מהיבט רשות המיסים?

רישום הבעלות במשרדי הרישוי הינו הצהרתי בלבד - רישיון הרכב משמש כראיה לכאורה לזהותם של הבעלים ולא יוצר את הבעלות על הנכס. כפועל יוצא, יכול שנכס מבחינה פורמאלית ירשם ע"ש אדם אחד ואילו מבחינה מהותית יהיה בבעלות אדם אחר. לצורכי מס, במקרים כאמור, אין להתייחס לאופן רישום הנכס במרשם. בעליו ה"אמיתיים" של הנכס זכאי להטבות המס הקשורות בנכס (כגון, ניכוי הוצאות), וחייב בחובות המס הקשורים בנכס, כגון, זכאות רשות המיסים לעקל את הנכס. יש להדגיש כי במקרים מסוימים האמור לעיל יפה גם לגבי נכסים אחרים (שאינם כלי רכב).

בכדי שמס הכנסה יכיר בכך שרכב הרשום ע"ש אדם פרטי הינו בבעלות תאגיד, יש להוכיח מבחינה מהותית כי הנכס שייך לתאגיד ובשימוש של התאגיד. בהתאם לעמדת נציבות מס הכנסה, הפעולות והנהלים הנדרשים לשם הוכחת הבעלות הקניינית בנכס, במקרים כאמור, הינם כדלהלן:

- א. התאגיד יציין בביאורים לדוחות הכספיים כי הרכב הוא בבעלותו, אף על פי שהוא רשום על שם אדם פרטי במשרד הרישוי.
- ב. התאגיד ינהג ברכב, לצורך מס, כנכס בבעלותו לכל דבר ועניין. כך לדוגמה, מחד, ידרוש התאגיד בניכוי את הוצאות רכב, ומאידך, יזקוף, במידת הצורך, שווי שימוש לעובד בגין רכב צמוד וישלם מקדמות בגין הוצאות עודפות.
- ג. התאגיד נדרש להוכיח כי הרכב משמש בפועל לצורך פעולותיו או, לחלופין, הוא בשימוש של עובד בתאגיד.
- ד. על התאגיד והאדם על שמו רשום הרכב במשרד הרישוי להצהיר, תוך 30 יום ממועד רכישת הרכב, כי הבעלות הקניינית ברכב הינה של התאגיד, למרות האמור במשרד הרישוי, ושהרכב משמש את התאגיד לצורך פעילותו.
- ה. הצדדים יצהירו כי ידוע להם שבמידה ויראו את הרכב כנמצא בבעלות התאגיד, לרשות המיסים תהיה הזכות לעקלו, או לפעול כל פעולה אחרת לצורך גביית מיסים שהתאגיד חייב לשלם או יהיה חייב לשלם. כמו כן, יצהירו הצדדים כי הם מסכימים שרשות המיסים תודיע למשרד הרישוי שהרכב הוא בבעלות קניינית של התאגיד.

במידה ולא הוכיח התאגיד כי הרכב בבעלותו ובשימוש (לרבות שימוש של אדם הפעיל בתאגיד), יראו בכספי התאגיד אשר שימשו לרכישת ולתפעול הרכב, כמשיכת כספים על ידי האדם אשר הרכב בבעלותו. לאמור, יראו במשיכת הכספים ובהוצאות אשר דרש התאגיד בניכוי כמשכורת או כדיבידנד, לפי העניין, בידי בעל הרכב.

מהיבט מע"מ, נשאלת השאלה, האם ניתן לדרוש בניכוי מס תשומות בגין רכישת רכב כאמור ובגין הוצאות אחזקה שוטפות? בדומה למס הכנסה, גם לעניין מע"מ אין נפקות ממשית לאופן רישום הרכב במשרד הרישוי. במידה והשימוש ברכב הינו לצורכי עסקי התאגיד (אשר עסקאותיו חייבות במע"מ) וחשבוניות המס מוצאות ע"ש התאגיד, רשאי התאגיד לנכות מס תשומות בגין הרכב (הכול בכפוף להוראות חוק מע"מ והתקנות שהתקנו על פיו בנושא ניכוי מס תשומות).

פרק ו: שונות

6.1 חובות אבודים

6.1.1 ניכוי חובות אבודים לצרכי מס הכנסה

חובות עסקיים אבודים מותרים בניכוי לצורך מס הכנסה. חוב אבוד, בהתאם לעמדת רשות המיסים, הינו חוב אשר אפסו הסיכויים לגבייתו (כגון, החייב פשט רגל). על הנישום להוכיח כי נעשו כל המאמצים לגביית החוב.

יש לציין כי ניכוי חוב אבוד כהוצאה לצורך מס אינו מהווה ויתור על חוב, והנישום רשאי להמשיך ולדרוש את פירעון החוב.

6.1.2 החזר מע"מ בגין חוב אבוד

בהתקיים התנאים להלן ניתן לדרוש החזר מע"מ בגין חוב אבוד: (א) בוצעה עסקה, (ב) הוצאה חשבונית מס ושולם מע"מ, (ג) תמורת העסקה לא התקבלה, ו-(ד) החוב מוגדר "אבוד".

פרשנות מנהל מע"מ להגדרת "חוב אבוד" (כאמור בהוראת פרשנות מס' 1/2000) מצומצמת ביותר. בהתאם להוראת הפרשנות, בהתקיים אחד התנאים להלן יוגדר חוב כאבוד: (א) חוב לעוסק של חייב שננקטו כנגדו הליכי פירוק או פשיטת רגל, לפי העניין, (ב) חוב לעוסק שננקטו לגביו הליכי הוצאה לפועל ופעילות הגבייה לא הניבה תוצאות, או (ג) חוב שנמחק במסגרת הסדר עפ"י סעיף 350 לחוק החברות, שאושר ע"י פסק דין סופי של בית המשפט (הסדר נושים). כמו כן, בהתאם להוראת הפרשנות, במידה ולא ננקטו הליכי הוצאה לפועל כנגד החייב לא יוכר החוב כאבוד, אלא אם כן, יוכח כי החייב נפטר ואין בעיזבונו נכסים הניתנים למימוש, או החייב עזב את הארץ ואין לו נכסים הניתנים למימוש בישראל, או כאשר סכום החוב אינו גבוה – יוכח להנחת דעתו של המנהל שננקטו הליכי גביה ראויים אשר לא הניבו תוצאות.

הגדרת "חוב אבוד" בהוראת הפרשנות, לדעתנו, מחמירה יתר על המידה ויש לבחון כל מקרה לגופו. לא זו בלבד, בהוראת הפרשנות נקבעה תקופת התיישנות של שלוש שנים (בכפוף להתאמות) לשם קבלת החזר מע"מ בגין חוב אבוד. גם הוראה זו, לדעתנו, אינה הולמת את תכלית החוק.

לצורך קבלת החזר, על העוסק להוציא הודעת זיכוי, ובהתאם, להפחית את סכום העסקאות וסכום המע"מ בדו"ח התקופתי המתאימה. טרם הוצאת הודעת זיכוי, נדרש העוסק למסור הודעה על כך למנהל מע"מ, אשר תכלול, בין היתר, מסמכים רלוונטיים ודוחות תקופתיים.

יש לציין כי דרישה להחזר מע"מ בגין חוב אבוד אינה מהווה ויתור על חוב, והעוסק רשאי להמשיך ולדרוש את פירעון החוב. במקביל, תמורה שהתקבלה בגין חוב שנדרש כאבוד חייבת במע"מ במועד קבלתה.

6.2 הפרשות

הפרשות חשבונאיות, כגון, הפרשה לתביעות משפטיות והפרשה לאחריות, הכרוכות בפעילות הנישום, ניתנות לניכוי במידה והן ניתנות לאומדן מהימן וקיימת סבירות גבוהה ליציאה של משאבים כלכליים.

6.3 תרומות

תרומה למוסד ציבורי מוכר, בכפוף לרצפה ולתקרה להלן, מקנה זיכוי מס בשיעור של 35% (הן ליחיד והן לחברה).

הסכום המזערי לתרומות – 370 ש"ח.

הסכום המירבי לתרומות – 2,131,000 ש"ח או 30% מההכנסה החייבת, לפי הנמוך.

סכום תרומה העולה על התקרה להלן יועבר לשלוש שנות המס הבאות, ובלבד שלא יינתן זיכוי מס בשלוש שנות המס כאמור מעל לתקרת הזיכוי באותה שנת מס.

זיכוי המס מותנה בהמצאת קבלה מקורית. במידה וסכום התרומה גבוה מ – 400 ש"ח נדרש כי הקבלה תכלול את שם התורם. כמו כן, נדרש כי על הקבלה יצוין כי המוסד אישור לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה.

החל משנת 2006 שיעור הזיכוי הינו 35% לגבי יחיד ושיעור מס החברות בשנת התרומה לגבי חברה.

6.4 ניהול ספרים

אדם נדרש לנהל פנקסים (ספרים) בגין הכנסה מעסק או משלח יד (סעיף 130 לפקודה). אי ניהול פנקסים כנדרש עשוי לגרור סנקציות משמעותיות.

סוג הפנקסים אותם יש לנהל ואופן ניהולם אינו קבוע ונגזר, בין היתר, מסוג העסק, מחזור העסק (כולל מע"מ) ומספר המועסקים בו. גידול (או קיטון) בהכנסות העסק או במספר המועסקים בו עשוי לחייב התאמה משמעותית של סוגי הפנקסים אותם נדרש לנהל העסק.

לקראת תום שנת המס יש לבחון האם העסק מנהל פנקסים כנדרש והאם חלו שינויים בעסק המחייבים התאמת סוגי הפנקסים שיש לנהל בשנת 2006.

בטבלה להלן מפורטים התנאים המחייבים ניהול מערכת חשבונות כפולה:

תנאים לחיוב בניהול מערכת חשבונות כפולה (*)	פעילות	תוספת להוראות ניהול ספרים
מחזור מעל 3 מיליון ש"ח או 18 מועסקים ומעלה.	יצרנים	א
מחזור מעל 3 מיליון ש"ח או 4 מועסקים ומעלה.	סיטונאים	ב
מחזור מעל 3 מיליון ש"ח או 7 מועסקים ומעלה.	קמעונאים	ג
עלות בניה או מחזור מעל 3 מיליון ש"ח.	קבלנים	ד
הפעלת 5 כלי רכב ללימוד נהיגה או יותר.	בתי ספר לנהיגה	ז
מספר התלמידים הממוצע עולה על 150.	בתי ספר	ח
מחזור בתוספת עלות מלאי לסוף שנה מעל 9 מיליון ש"ח.	סוחרי מקרקעין	ט
עמלה שנתית מעל 490 אלפי ש"ח.	מתוכי מקרקעין	ט
מחזור מעל 9 מיליון ש"ח.	סוחרי רכב	י
עמלה שנתית מעל 370 אלפי ש"ח.	מתוכי רכב	י
מחזור מעל 1.7 מיליון ש"ח.	נותני שירותים ואחרים	יא
מחזור מעל 2.35 מיליון ש"ח.	מוסכים	יא
מחזור מעל 4.1 מיליון ש"ח או שטח כולל של נטיעות העולה על 375 דונם.	חקלאים	יב
מי שעוסק במכירת דלק ומתן שירותי סיכה או רחיצה.	תחנות דלק	יד
מי שעוסק במכירת דלק (בלבד) וכמות הבנוין שנקנתה בשנת המס הקודמת עלתה על 2 מיליון ליטר.	תחנות דלק	יד
סוכן של חברת ביטוח המורשה להדפסת פוליסות ביטוח.	סוכנות ביטוח	טו
כל יהלומן, למעט אם עיקר עיסוקו עיבוד יהלומים מחומר גלם של אחרים או תיווך ביהלומים.	יהלומן	טז

(*) מחזור – סכום המכירות (כולל מע"מ) בשנת המס הקודמת. מי שהייתה לו פעילות רק בחלק משנת המס

נדרש להתאים את סכום המחזור בשנה הקודמת באופן יחסי, בהתאם לחודשי הפעילות.

6.5 ניכוי מס במקור משירותים או נכסים

חובת ניכוי מס במקור מתשלומים בעד שירותים או נכסים חלה בהתאם לצו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד שירותים או נכסים כהכנסה), תשל"ז-1977, ותקנות מס הכנסה (ניכוי מתשלומים בעד שירותים או נכסים), תשל"ז-1977.

לא כל אדם חייב בניכוי מס במקור משירותים ונכסים. חברה, ככלל, חייבת בניכוי מס במקור משירותים ונכסים במידה והיקף הכנסותיה (כולל מע"מ) עולה על 4.3 מיליון ש"ח (בשנת 2005) או שהיא חייבת בניהול מערכת חשבונות כפולה בהתאם להוראות ניהול פנקסים. יחיד, ככלל, חייב בניכוי מס במקור משירותים ונכסים במידה ועליו לנהל מערכת חשבונות כפולה בהתאם להוראות ניהול פנקסים. לעניין חובת ניהול מערכת חשבונות כפולה ראה סעיף 6.4 לעיל – ניהול ספרים.

כמו כן, תשלומים בעד נכסים ושירותים ששווים אינו עולה על 3,960 ש"ח (לא כולל מע"מ) אינם חייבים בניכוי מס במקור. בהתאם לעמדת רשות המיסים, הפטור הני"ל יחול רק על תשלומים חד פעמיים לספק או נתן שירותים שאין לו חשבון חו"ז אצל המשלם.

שיעור הניכוי הינו 30%, במידה והמקבל אינו מציג אישור מפקיד השומה.

יודגש כי אין לראות כתשלומים בעד "נכסים או שירותים" תשלומים לגביהם נקבעה חובה ספציפית לניכוי מס במקור, כגון, שכר עבודה, שכר סופרים, שכר דירקטורים, שירותי משרד, שכר דירה ועוד.

6.6 מועדי דיווח ותשלום

בטבלה להלן מפורטים נושאים עיקריים בגינם נדרש דיווח למס הכנסה ומס שבח ומועד הדיווח הנדרש:

מועד הדיווח	אירוע
	<u>מס הכנסה - דוחות</u>
עד 30 באפריל של השנה העוקבת	הגשת דוח שנתי
עד ליום 31 במאי של השנה העוקבת	הגשת דוח שנתי למי שהדוח שלו מבוסס על שיטת החשבונאות הכפולה
עד ליום 31 במרץ.	הגשת דוחות סוף שנה למס הכנסה ניכויים (טופס 126 ו-856)
עד 120 יום מיום הדרישה	הגשת הצהרת הון
	<u>מס הכנסה – רווח הון</u>
עד 30 יום מ"יום המכירה"	מכירת נכס הון
עד 30 יום ממועד העברת הנכס	העברת נכסים לפי סעיף 104 לפקודה
עד 30 יום ממועד הרכישה	פטור ממס רווח הון לתושב חוץ במכירת נייר ערך (**)
עם הגשת הדוח הראשון לאחר ההנפקה	החלת סעיף 101 לפקודה (*)
במהלך חודש דצמבר 2005	מכירה רעיונית של ניירות ערך סחירים בשנת 2005
	<u>מס הכנסה – אחר</u>
לא יאוחר מיום פתיחת העסק	פתיחת עסק
במועד הגשת הדוח השנתי	תחולת חוק התיאומים
עד 30 ימים טרם ההקצאה	הקצאת מניות לעובדים (סעיף 102) – מסלול נאמן
עד 90 ימים לאחר ההקצאה	הקצאת מניות לעובדים (סעיף 102)
עד חודש לפני תחילת החישוב הנפרד	בקשה לחישוב נפרד לפי סעיף 66(ה)
עד המועד החוקי להגשת הדוח השנתי	פרה רולינג - מס הכנסה ומע"מ (**)
	<u>מס שבח</u>
עד 30 יום ממועד הרכישה/מכירה	הצהרה על רכישה או מכירת זכות במקרקעין
עד 50 יום ממועד הרכישה/מכירה	הגשת שומה עצמית על רכישה או מכירה זכות במקרקעין
טרם ביצוע הפעולה/העסקה.	פרה רולינג - מע"מ מס שבח (**)
	(*) במסגרת תיקון 147 בוטל סעיף 101 לפקודה.
	(**) הוסף במסגרת תיקון 147 לפקודה.

בטבלה להלן מפורטים מועדי תשלום עיקריים למס הכנסה ומס שבח:

מועד התשלום	אירוע
15 לכל חודש או חודשיים.	תשלום מקדמות, ניכויים משכר עבודה ומקדמות בשל הוצאות עודפות.
עד 7 ימים ממועד הניכוי.	מס במקור מריבית, מדיבידנד ומתשלומים לתושב חוץ
עד 31 בינואר.	פטור מלא מהפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום מס עבור שנה קודמת.
עד 28 בפברואר.	פטור של 50% מהפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום מס עבור שנה קודמת.
עד ליום 31 במרץ.	פטור של 25% מהפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום מס עבור שנה קודמת.
עד 15 יום ממסירת הודעת השומה.	תשלום מס על פי הודעת שומה שאינה שנויה במחלוקת
עד 30 יום מיום מכירת הנכס.	מקדמות בגין רווח הון
עד 30 יום מיום קבלת ההכנסה.	מקדמה בגין שכ"ד למגורים
עד 50 יום ממועד המכירה/רכישה.	תשלום מס שבח/מס רכישה